

Corona-addendum en
activiteitenplan LKCA
mei 2021

Inhoud

Vooraf	4
Afspraken met ministerie en Raad voor Cultuur	4
Totstandkoming	4
Leeswijzer	5
1 De rol van LKCA	6
1.1 De deelnemer centraal in het ecosysteem	6
1.2 Onze rollen in het ecosysteem	7
2 Corona: gevolgen en uitdagingen	9
2.1 Stilstand en achteruitgang – sector in de knel	9
2.2 Professionals onder grote druk	10
2.3 Van offline naar online en andere vernieuwing	10
2.4 Gebrek aan zichtbaarheid en aandacht	11
2.5 Gevolgen voor ons activiteitenplan	11
3 Verbinden: informatie en netwerken	14
3.1 Website en social media	14
3.2 Nieuwsbrief	14
3.3 Cultuurkrant NL	14
3.4 Helpdesk: informatie en advies	15
3.5 Account- en stakeholdermanagement	15
3.6 Netwerken	16
4 Verbinden: professionalisering	17
4.1 LKCA teliers	17
4.2 Netwerk Cultuur, zorg en welzijn op 1 Sociaaldomein	18
4.3 Trainingen	18
4.4 Professionele leergemeenschappen	20
5 Beschouwen: onderzoek en monitoring	21
5.1 Onderzoeken	21
5.2 Cultuur + Educatie	24
5.3 Bijzonder hoogleraren	24
5.4 Samen met Boekman: onderzoeksconferentie en kennisagenda	25
6 Ondersteuning beleidsprogramma's en regelingen	26
6.1 Cultuureducatie met Kwaliteit	26
6.2 Programma Cultuurparticipatie	27
6.3 Brede regeling combinatiefuncties	28
7 Aanjagen: werken aan impact	29
7.1 Diversiteit en inclusie	29
7.2 Agendering bij en ondersteuning van beleidsmakers	31
7.3 Vernieuwing en versterking buitenschoolse cultuureducatie en -participatie	34
7.4 Versterken verenigingsleven	35

8	Altijd ruimte voor actualiteit	37
8.1	Doorontwikkeling digitaal en blended werken	38
8.2	Ondersteuning bij herstart en herstel	38
8.3	Cultuur verankeren in Nationaal Programma Onderwijs	38
8.4	Cultuur agenderen in Deltaplan Jeugd	39
	Overzicht kosten en uren	40
9	Organisatie in beweging	41
9.1	Van bibliotheek naar helpdesk	41
9.2	Van aanbod naar waardering en impact	41
9.3	Stabiliteit en flexibiliteit	42
9.4	Diversiteit en inclusie	43
	Bijlage 1 Netwerken	44
	Cultuureducatie	44
	Cultuurparticipatie	44
	Overkoepelend	45

Vooraf

Voor u ligt het LKCA-activiteitenplan 2021-2024. Tegen de achtergrond van corona en het eerdere negatieve advies van de Raad voor Cultuur, hielden wij onze plannen opnieuw tegen het licht. We keken naar wat er nodig is in het werkveld en waar LKCA vooral impact zou moeten en kunnen maken. Dat leidde tot een aangepast en aangescherpt activiteitenplan, dat wij met trots aan u voorleggen.

Afspraken met ministerie en Raad voor Cultuur

In het gesprek dat we hadden met de raad en het ministerie spraken we af dat we als opvolging van het raadsadvies:

- nieuw behoeftenonderzoek zouden doen
- niet opnieuw een missie- en visie hoofdstuk zouden opnemen, omdat dit plan een addendum betreft.
- onze activiteiten uitgebreider en concreter beschrijven
- dieper ingaan op de samenwerking met Boekman
- onderzoek en monitoring onderdeel is van dit plan, omdat het is vastgelegd als onze opdracht in de subsidieregeling

Totstandkoming

We hebben nieuw onderzoek gedaan naar de behoeften in het veld. Via diverse kanalen, van LKCA en partners zoals NAPK en Museumvereniging, hebben we een vragenlijst uitgezet die door 400 deelnemers werd ingevuld. Daarnaast werden 5 focusgroepen georganiseerd. We zorgden in de focusgroepen voor een goede spreiding over de volgende groepen:

- Zzp'ers cultuureducatie en -cultuurparticipatie (makers, artistiek begeleiders, docenten)
- Culturele instellingen (waaronder BIS-instellingen)
- Onderwijsvertegenwoordigers (icc'ers, docenten, directeuren)
- Gemeentelijke en provinciale ondersteunende organisaties
- Beoefenaarsverbanden (verenigingen, bonden en koepels)
- Overheden, fondsen en adviesorganen

In mijn rol als stadsprogrammeur ben ik dagelijks bezig met inclusie, toegankelijkheid en participatie. Dankzij de databank en de fantastische nieuwsbrieven van LKCA ben ik altijd op de hoogte van actuele ontwikkelingen op deze gebieden en besteden zij daarnaast veel aandacht aan cultuureducatie in alle denkbare werkgebieden. Inhoudelijk sterke artikelen en een duidelijke visie zorgen ervoor dat ik vertrouwen op LKCA en daar altijd inspiratie en steun vindt om plannen ten uitvoer te brengen.

Lobke van der Sanden, Theater de Lievekamp

De focusgroepen werden extern begeleid. LKCA was niet aanwezig, zodat er voor deelnemers maximale vrijheid was om zich uit te spreken over hun wensen.

Aanvullend voerden we gesprekken met enkele vertegenwoordigers uit de podiumkunsten.

Natuurlijk konden we ook putten uit de vele contacten in het werkveld van de afgelopen jaren en de onderzoeken die we in 2020 uitvoerden naar de gevolgen van corona op het werkveld¹.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 bevat een korte reflectie op het veld en op onze rol daarbinnen.

Hoofdstuk 2 gaat in op de effecten van corona op ons werkveld en op de aanpassingen die wij op basis daarvan aanbrengen in onze activiteiten. Dit hoofdstuk is ons corona-addendum en omvat ongeveer 2000 woorden.

Hoofdstuk 3 tot en met 8 gaan, conform de afspraak met het ministerie en de Raad voor Cultuur, uitgebreid in op de concrete activiteiten die we uitvoeren. Na deze hoofdstukken hebben we een overzicht opgenomen van de kosten en uren van die activiteiten. Hiermee bieden we meer inzicht in het activiteitendeel van onze begroting. Die begroting en de bijbehorende toelichting zijn uiteraard ook apart ingediend, conform de procedure.

Tot slot schetsen we in hoofdstuk 10 de ontwikkeling van onze organisatie zoals we die de afgelopen jaren hebben vormgegeven en hoe we die voortzetten om ons activiteitenplan te kunnen realiseren.

Door alle hoofdstukken heen vertellen professionals uit het veld welke waarde LKCA voor hen heeft.

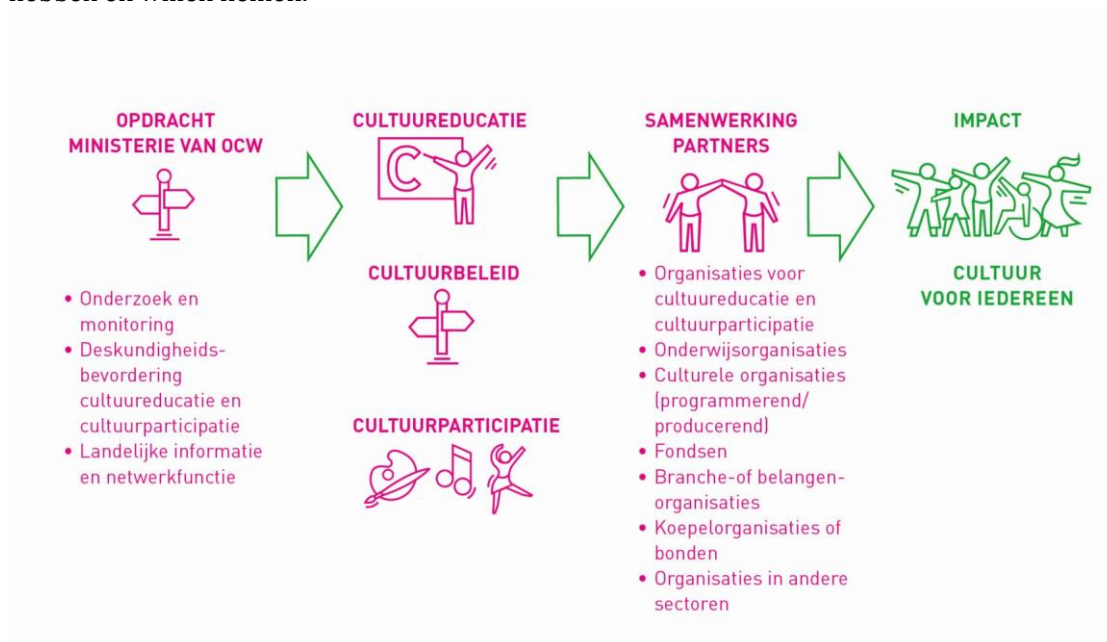
We realiseren ons dat het plan zeer uitgebreid is, dit hangt samen met de breedte van ons werkveld, de omvang van ons activiteitenpakket en het verzoek om zo concreet mogelijk te zijn over de activiteiten.

Het LKCA is een belangrijke speler, omdat het ingaat op waar de behoefte is binnen het culturele veld. Zo is LKCA een van de weinig landelijke partijen die écht iets doet met urban, of dat nou hiphop of spoken word is. Ze faciliteren, denken mee en dragen zo hun steentje bij aan de ontwikkeling van dit genre. Hierin laat het LKCA zien dat zij voorop lopen, toekomstgericht zijn en van toegevoegde waarde zijn aan het culturele veld.
Cees de Beer, Mensen zeggen dingen

1 Zie bv <https://www.lkca.nl/artikel/gevolgen-coronavirus-voor-kunsteducatie-en-actieve-cultuurparticipatie/>

1 De rol van LKCA

Hoewel dit plan er volgens afspraak met het ministerie en de raad vooral op gericht is de effecten van corona op onze activiteiten inzichtelijk te maken en te verhelderen wat we concreet gaan doen, willen we ook kort ingaan op de context waarin we functioneren en de rol die we hebben en willen nemen.

LKCA is een voorloper in het aanjagen en verbinden van nieuwe ontwikkelingen in het veld. Zij steunen, stimuleren en onderzoeken steeds nieuwe mogelijkheden en zetten aan tot nieuwe verbindingen en samenwerkingen in een sector die normaliter vooral geregeerd wordt door individuen die heel graag kunst maken maar niet altijd goed zijn in de randvoorwaarden. Door het werk van LKCA voelen we ons gezien, gesteund en doen we nieuwe kennis op waardoor we een stap in de diepte kunnen zetten. Juist in deze tijd is het nodig dat er een organisatie is die de juiste koers aangeeft en niet alleen bezig is met overleven, maar juist met duurzame ontwikkeling naar een gezond cultureel-maatschappelijk klimaat in Nederland.

Willeke Colenbrander, Kunstenhuis Zeist-De Bilt

1.1 De deelnemer centraal in het ecosysteem

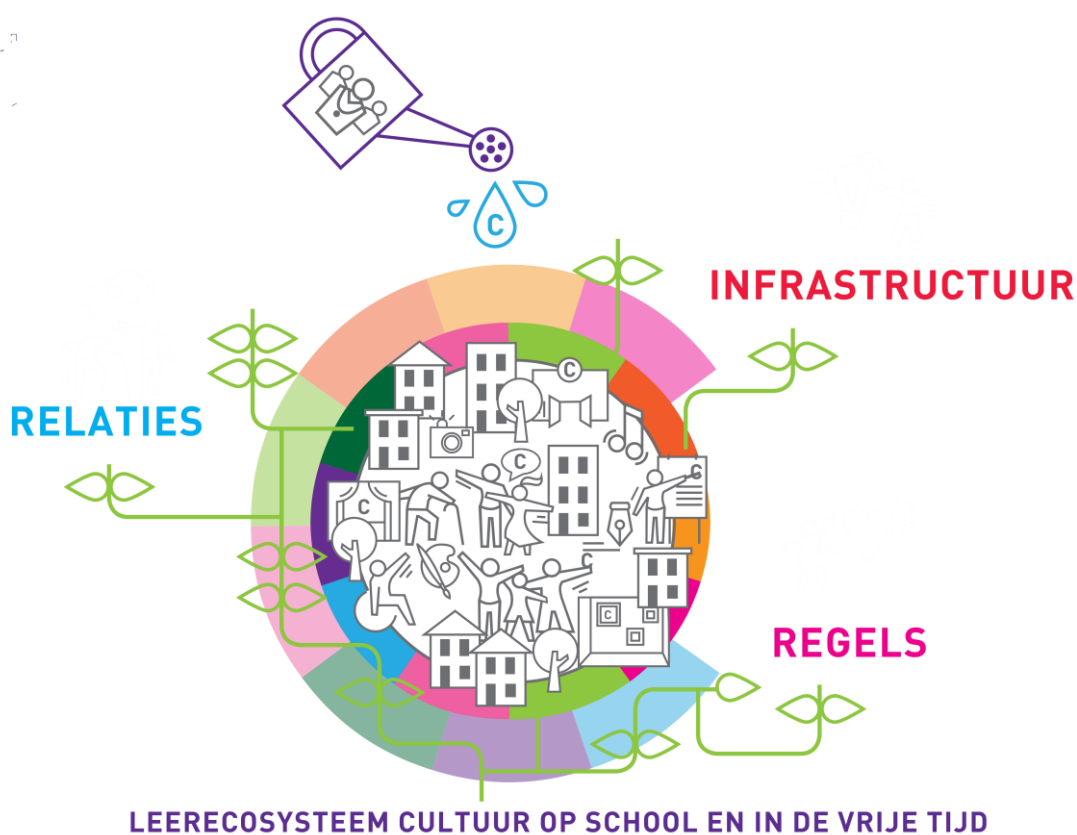
Cultuureducatie en cultuurparticipatie worden vormgegeven in een ingewikkeld ecosysteem van formeel beleid en instituties, van eigen initiatieven, van ondernemers en vrijwilligers. Veel verschillende organisaties spelen een rol in de uitvoering: scholen, culturele instellingen, zzp'ers, verenigingen, cultuurcoaches, welzijns- en zorgorganisaties.

Het is cruciaal dat de deelnemer centraal staat in dat ecosysteem: het kind, de oudere, de volwassene. Nu is in elk geval het formele deel van het ecosysteem vaak nog vanuit de logica van de instituten georganiseerd, maar er zijn al mooie voorbeelden van een andere manier van denken en werken.²

2 <https://www.lkca.nl/artikel/wat-wordt-jouw-rol-in-het->

Corona heeft een heel fors tijdelijk effect op het ecosysteem en zal dat ook op langere termijn effect hebben. Tegelijkertijd stond de inrichting van het ecosysteem ook voor corona al ter discussie. Er waren vragen over het onderwijscurriculum, over de mate waarin we in Nederland investeren in preventie, over de inrichting van het culturele bestel. Die vragen zijn door corona eerder groter dan kleiner geworden.

Het ecosysteem ontwikkelt zich via formele lijnen, zoals grote beleidswijzigingen en verandering in financieringssystemen, maar ook door (kleine) innovaties die professionals in de praktijk doorvoeren. Als LKCA richten we ons op het versterken en innoveren van dat ecosysteem, zowel via de formele lijn (top-down) als door bottom-up beweging.

1.2 Onze rollen in het ecosysteem

Als LKCA richten we ons op het hele ecosysteem, met als doel dat iedereen zich cultureel kan ontwikkelen. We onderzoeken het ecosysteem en ontwikkelen een onderbouwde visie op dat ecosysteem vanuit onze rol als beschouwer. We ontwikkelen momenteel white papers over de verschillende onderdelen van het systeem, zoals over cultuur in het MBO en de rol van cultuur binnen preventiebeleid. Hierin beschrijven en onderbouwen we, vanuit onze kennis, de gewenste ontwikkelrichting per werkveld. Met de whitepapers als middel werken we zowel aan

[leerecosysteem/#:~:text=Binnen%20een%20leerecosysteem%20cre%C3%ABren%20instellingen,pas-sies%20kunnen%20ontdekken%20en%20uitleven.&text=Het%20cre%C3%ABert%20actief%20door-groeimogelijkheden%20en,kinderen%20hun%20eigen%20leerpaden%20samenstellen.](#)

beleidsbeïnvloeding als aan kennisontwikkeling en professionalisering. Zo geven we onze aanjagersrol vorm en kunnen we beter sturen. Dit sluit aan bij de behoefte van het veld dat LKCA meer uitgesproken is in haar visie.

De culturele sector verdient een kennisinstituut als het LKCA om een lans te breken voor kunst en cultuur. Ik gebruik hun onderzoeken en visies op deelgebieden in mijn werk en ervaar er steun van.

Eveline van Stuijvenberg, Beeldung

In het ecosysteem werken vele partijen samen. Daarbinnen zijn autoriteit en sturing divers en soms diffuus. Er wordt deels gestuurd vanuit *formele autoriteit*, zoals door de overheid die het curriculum vaststelt. Ook is er *belonende autoriteit*, bijvoorbeeld bij gemeenten die investeringen van scholen in cultuureducatie matchen. Maar bovenal is er in het ecosysteem sprake van *expert- en informatie-autoriteit* en van *referentieautoriteit*. Als LKCA hebben wij geen formele of belonende autoriteit. Wel hebben we expert- en informatieautoriteit: we delen informatie, brengen expertise in. Ook kunnen we op basis van onze kennis en inzichten oplossingen initiëren voor problemen in het systeem. Tot slot heeft LKCA referentieautoriteit: we werken vanuit onze rol als verbinder in netwerken, we kennen professionals en vanuit onderling vertrouwen kunnen we samen stappen zetten.

Het denken vanuit deze verschillende vormen van autoriteit helpt alle spelers om de juiste aanpak te bepalen. Vanuit de rollen beschouwer, verbinder en soms aanjager vervult LKCA een belangrijke rol in het beheer en de ontwikkeling van het ecosysteem.

2 Corona: gevolgen en uitdagingen

Corona heeft grote gevolgen voor ons werkveld en ook voor ons. In dit hoofdstuk beschrijven we wat de belangrijkste gevolgen van corona zijn en wat die betekenen voor onze positie en ons activiteitenplan.

2.1 Stilstand en achteruitgang – sector in de knel

Het meest zichtbare gevolg van corona is natuurlijk dat er, ondanks de grote inventiviteit die de sector ontplooidde om nieuwe vormen te zoeken, heel veel activiteiten niet zijn doorgegaan. Cultuureducatie die niet heeft plaatsgevonden, lessen en repetities die werden gecancelled, optredens die geen doorgang vonden. Dit alles zorgt in elk geval voor een dip in de deelnamecijfers. In de koorsector bijvoorbeeld hebben 14.000 leden hun lidmaatschap opgezegd³. Een belangrijke vraag is of die dip structureel zal zijn. Dat zal vervolgonderzoek moeten uitwijzen. De gevolgen voor de mensen die het betreft zijn groot: minder sociaal contact, minder zingeving, minder plezier, minder ontwikkeling.

Foto @Anna van Kooij

De uitdaging van het werkveld is om bij de stapsgewijze opening na de lockdown, deelnemers weer binnen te halen, of dat nu gaat om scholen die cultuuronderwijs vormgeven voor hun leerlingen, om zorgorganisaties die zich ervoor inzetten dat hun cliënten cultureel actief kunnen zijn, of om individuele klanten en deelnemers. Het werkveld wil aan de slag om het

3 <https://koornetwerk.nl/nieuws/corona-veroorzaakt-ongekende-terugval-van-ledenaantallen-bij-korenbonden/>.

deelnameniveau op het oude peil te krijgen en ziet dat daarvoor goed moet worden samengewerkt, onderling én met andere sectoren. Het is essentieel om concrete wervingsacties op te zetten en mensen vertrouwen te geven dat deelnemen weer veilig mogelijk is, ook als nog niet iedereen is gevaccineerd.

2.2 Professionals onder grote druk

In cultuureducatie en -participatie zijn veel zzp'ers actief. Door de stilstand is er veel werk en daarmee omzet verloren gegaan. Het inkomensniveau van deze professionals lag al laag en het percentage zzp'ers dat ander werk overwoog lag voor corona al op 45%. Voor die professional kan de pandemie het laatste zetje zijn geweest om daadwerkelijk met het werk te stoppen. Dat betekent dat het aanbod in de toekomst onder druk komt te staan: er moeten wel professionals zijn om aan de vraag van particulieren en organisaties te voldoen.

Natuurlijk waren er steunmaatregelen, maar de steunpakketten voor de culturele sector kwamen zeer beperkt bij dit werkveld terecht en dan nog minder bij de zzp'ers⁴. De algemene maatregelen voor ondernemers troffen ook lang niet altijd doel, bijvoorbeeld omdat ondernemers op het woonadres werken, een gemengde beroepspraktijk hebben, of omdat er sprake was van ongunstige referentieperiodes, bijvoorbeeld door de partnertoets.

De uitdaging om een fair practice te realiseren in de cultuursector bestaat al langer. De noodzaak om hier vanuit cultuureducatie en cultuurparticipatie met kracht aan te werken en daarbij ook de bestaande aanpakken te laten landen in het werkveld, is nog veel prangender geworden. De infrastructuur voor cultuureducatie en cultuurparticipatie wordt juist gevormd door een grote groep zzp'ers die maar beperkt vertegenwoordigd wordt en dus niet aan tafel zit. Dat moet veranderen: het is nodig te werken aan organisatie, aan meer inzicht en sturing op arbeidsvoorwaarden en aan professionalisering.

2.3 Van offline naar online en andere vernieuwing

In de eerste lockdown zagen we de hoeveelheid online aanbod heel snel toenemen. Inmiddels is het aanbod enorm. Deze overgang was noodgedwongen en zou anders nooit zo snel zijn verlopen. Toen we de mogelijkheden van online aanbod al in 2018 benoemden als ontwikkelthema in de Basis voor Cultuurparticipatie⁵, was de sector er nog niet klaar voor. Het is ondertussen duidelijk dat de ontwikkeling van online of hybride aanbod veel mogelijkheden biedt voor de toekomst, zowel ter vervanging als als aanvulling op offline aanbod. De sector maakte van de nood echt een deugd en ontwikkelde vernieuwende initiatieven. Ook was deelname voor sommige kwetsbare groepen in deze coronatijd juist laagdrempeliger door het online aanbod.

De uitdaging ligt erin te zorgen dat de techniek beschikbaar is om zoveel mogelijk aspecten van cultuureducatie en cultuurparticipatie ook online mogelijk te maken. Met name online spelen of samen zingen is daarbij een aandachtspunt. Ook professionals hebben de taak om hiervoor de juiste expertise te ontwikkelen. Tot slot, dé uitdaging voor de toekomst is om de juiste mix van online en offline te realiseren in het werkveld, met maximaal bereik en resultaat, met goede praktijken van blended learning en blended participation.

4 <https://www.lkca.nl/artikel/gevolgen-coronavirus-voor-amateurkunst/>

5 https://lkca.nl/wp-content/uploads/2020/01/bcp_publicversie_def.pdf

2.4 Gebrek aan zichtbaarheid en aandacht

Door corona werd duidelijk dat er bij de overheid, in de culturele sector en in de samenleving niet voldoende aandacht is voor cultuureducatie en cultuurparticipatie. Na menig persconferentie was er onduidelijkheid over de regels, omdat hierover simpelweg niets werd gecommuniceerd. Verschillende partijen, zoals Cultuurconnectie, Dansondernemers Nederland, KNMO, Koornetwerk Nederland en LKCA investeerden energie om dit werkveld zowel binnen de Taskforce, als bij de verschillende overheden onder de aandacht te brengen. Dat leverde zeker resultaat op, maar het gaat langzaam.

De uitdaging voor de komende tijd bestaat erin de onderlinge verbondenheid vast te houden en verder uit te bouwen. Ondertussen moeten we met elkaar overheden en gevestigde instellingen ervan overtuigen dat ze zich in hun visie en expertise niet langer kunnen beperken tot slechts een deel van het veld en de samenleving.

Ik wilde een compliment mailen dat ik zo blij ben dat jullie tegenwoordig zo'n positieve rol vervullen in het landschap. De rol die jullie innemen is daardoor zo anders dan hoe het (ooit) was. Ook juist in deze coronatijd heb je heel zichtbaar bijgedragen aan verbindingen, het protocol en onderzoek. Kortom: samen optrekken. Ik hoop dan ook dat jullie deze rol kunnen blijven invullen.

Albert Barth, Kleinkunstig

Deze uitdaging vraagt ook om een steviger verhaal over de waarden en de effecten van cultuureducatie en cultuurparticipatie voor het individu en voor de samenleving. Inzicht in wat die waarden zijn en dat we die goed kunnen onderbouwen. Ook is gezamenlijke beleidsbeïnvloeding op dit vlak nodig, zeker nu er diverse grootschalige programma's worden ontwikkeld om de corona-achterstanden in te halen. Cultuur moet daarin een goede plek krijgen.

2.5 Gevolgen voor ons activiteitenplan

Wij blijven dé ondersteunende organisatie voor cultuureducatie en cultuurparticipatie die zich sterk inzet voor diversiteit en inclusie in de cultuursector. Professionals in cultuur, onderwijs, zorg, welzijn en bij de overheid kunnen bij ons terecht voor informatie, advies en deskundigheidsbevordering.

We zijn uniek omdat we werken vanuit een brede visie op cultuur (cultuur van en voor iedereen), een veelheid aan kennis en ervaring hebben op het gebied van diversiteit, inclusie, toegankelijkheid en kansengelijkheid en omdat we beleid, onderzoek en de praktijk aan elkaar koppelen.

Corona heeft het belang van onze rollen in het werkveld onderstreept. We hebben we sterker dan voorheen ervaren hoe nodig een organisatie als de onze is, een onafhankelijke organisatie die overkoepelend werkt als netwerkorganisatie voor het werkveld en daarbij zoveel mogelijk partijen onderling verbindt. We nemen regie: door zelf aan de juiste tafels te zitten of juist te zorgen dat partijen in het werkveld hun verhaal kunnen doen aan die tafels.

Op basis van de in dit hoofdstuk beschreven gevolgen van corona, willen we in ons activiteitenplan stevig inzetten op:

- **Versterken van de sector:** of het er nu om gaat de amateurkoepels te ondersteunen bij hun dienstverlening aan verenigingen, mee te werken aan de oprichting van nieuwe samenwerkingsverbanden zoals Dansondernemers Nederland of om het realiseren van specifiek professionaliseringsaanbod op het gebied van blended learning: we moeten juist nu blijven werken aan de versterking van de sector. Aan de ene kant heeft de sector het nu zwaar, aan de andere kant is er een grote bereidheid om samen te werken en van elkaar te leren en is het besef van het belang daarvan juist nu heel groot. (verwerkt in hoofdstuk 3, 4, 5, 7.3, 7.4 en 8.2)
- **Versterken verhaal en bewijslast:** het is nodig een sectorbreed impactmodel te ontwikkelen dat zicht biedt op waarden en effecten van cultuur, met bijbehorende instrumenten. Zowel op project- als op organisatieniveau moeten dergelijke tools een basis bieden om financiering te kunnen krijgen en om resultaten te verantwoorden. (verwerkt in paragraaf 7.2)
- **Verstevigen beleidsbeïnvloeding:** het is van belang om op basis van een gedeelde strategische agenda met een heldere richting, de beleidsontwikkeling op landelijk, provinciaal en lokaal niveau te beïnvloeden. Met als doel het cultuurbeleid, gericht op cultuur van en voor iedereen, te verstevigen en tegelijkertijd cultuur beter te integreren in andere beleidsterreinen. Landelijke partners werken samen met regionale en lokale organisaties aan deze lobby en ondersteunen de lokale en regionale lobby. Daarbij is het zaak zoveel mogelijk in te spelen op kansrijke ontwikkelingen, zoals het Nationaal Programma Onderwijs, het Deltaplan Jeugd, het VN-verdrag handicap e.d. (verwerkt in paragraaf 7.2, 8.3 en 8.4)
- **Herstart en inhalen achterstanden:** deelnemers zijn afgehaakt, sommige organisaties zijn verdwenen en logische doorstroomroutes, zoals die van binnenschools naar buitenschools aanbod, zijn het afgelopen jaar gestokt. Herstel is deels een zaak van individuele organisaties, maar gezamenlijke acties en uitwisseling over wat werkt zijn ook nodig. (zie 8.2)
- **Online en blended werken:** vanuit de ervaringen in de coronatijd is het van belang succesvolle online en blended initiatieven in beeld te brengen, kennis te delen over hoe ze werken en over hoe je online en blended leren inzet. (zie 8.1)

Het online werken door corona heeft ons eigen werk ingrijpend veranderd. Niet zozeer in wat we doen, maar in hoe we het doen. Voor corona werkten we veel offline met netwerken en in het kader van professionalisering. De voordelen van online werken zijn enorm voor een landelijk (inclusief Caribisch Nederland) en internationaal werkende organisatie. Online is een veel laagdrempeligere manier om samen te werken in netwerken, om samen kennis te ontwikkelen en te delen. We merkten dat de opkomst bij netwerkbijeenkomsten hoger was, juist ook van deelnemers uit het noorden of het zuiden van het land. Maar ook bij andere bijeenkomsten waren de deelnamecijfers hoger. Live ontmoetingen zullen een veel kleiner onderdeel vormen binnen onze mix aan activiteiten. Onze activiteiten worden daarmee toegankelijker. Reistijden spelen geen rol meer en de kosten van bijeenkomsten zijn lager.

Tot slot heeft corona nog duidelijker gemaakt dat wij in ons activiteitenplan ruimte moeten creëren om te kunnen inspelen op de actualiteit. Als zichtbaar aanspreekpunt wisten velen ons te vinden voor informatie over regels en nieuwe manieren van werken. We dachten mee over beleid en protocollen en deden aanvullend onderzoek. Allemaal zaken die zonder een kennisinstituut niet of niet zo snel hadden kunnen worden opgepakt. We zijn heel blij dat we die rol konden vervullen. Ons werkveld vraagt van ons om snel te reageren op nieuwe vragen. In coronatijd was dat noodzakelijk en dat willen we vasthouden. Dat betekent dat we hiervoor tijd en geld moeten vrijhouden in ons activiteitenplan.

LKCA heeft in de afgelopen jaren een waardevolle bijdrage geleverd om het circusveld in Nederland verder te kunnen ontwikkelen. Zonder hun waren wij niet waar wij nu staan.

Jördis Cordua, Circunstruction

3 Verbinden: informatie en netwerken

Informatievoorziening en netwerken zijn onderdeel van de opdracht die wij uitvoeren. We verbinden professionals met elkaar en met relevante kennis en informatie. Het vergroten van het bereik van onze kanalen is onderdeel van onze KPI's.

In het culturele werkveld wil je gevoed blijven door goede informatie. En ik over cultuureducatie in het bijzonder. LKCA is mijn betrouwbare bron, mijn sparringpartner.

Gwen Sengers, Theaters Tilburg

3.1 Website en social media

Gebruikers kunnen op onze website snel de laatste ontwikkelingen, inspiratie, collectieve kennis en actuele inzichten vinden om hiermee aan de slag te gaan. Ook faciliteren we op onze site, in het onderdeel Cultureel Kapitaal, online debat over cultuureducatie en cultuurparticipatie. Het is een gewild platform voor professionals uit praktijk, beleid en onderzoek.

We hadden in 2020 per maand gemiddeld 55.000 unieke bezoekers die gemiddeld 178.870 unieke pagina's bezoeken, met een gemiddelde bezoekduur van ruim 2 minuten. We werken voortdurend aan vergroting van het bereik en de interactie en hebben hier dan ook KPI's voor opgenomen.

LKCA is zichtbaar actief op social media in haar rollen van beschouwer, verbinder en aanjager en wordt daar gezien als de autoriteit op het gebied van cultuureducatie en cultuurparticipatie. Een kennispartner die niet alleen onderzoekt en informatie deelt, maar ook duidt, agendeert en ontwikkelingen in de sector aanjaagt door de dialoog aan te gaan.

3.2 Nieuwsbrief

Een kleine 12.000 professionals zijn geabonneerd op onze tweewekelijkse nieuwsbrief waarmee we hen informeren over het actuele nieuws vanuit de sector. De betrokkenheid van de abonnees is groot. De *open* en *click rate* zijn gemiddeld respectievelijk 32,9% en 30,4%, ruim boven de gemiddelden die gangbaar zijn in de sectoren cultuur, overheid en onderwijs.

LKCA is voor mij in mijn functie als adviseur een heel belangrijke partij voor informatie, inspiratie en kennisdeling. Scholen en cultuuraanbieders verwijs ik altijd door en zeg dat het een 'must' is om zich op jullie nieuwsbrief te abonneren, zodat ze op de hoogte kunnen blijven van de ontwikkelingen in het werkveld.

Elly Cuhfus, Stadkamer Zwolle

3.3 Cultuurkrant NL

De Cultuurkrant NL is een gratis printuitgave voor professionals in en rond cultuureducatie en cultuurparticipatie en verschijnt vier maal per jaar. De krant biedt achtergrondinformatie bij ontwikkelingen in de sector, stimuleert het debat en vormt een verbindend element in een sterk gefragmenteerde sector. De krant besteedt op een toegankelijke, journalistieke manier structureel aandacht aan beleid, politiek, onderzoek en aan nieuwe ontwikkelingen en visies. De artikelen uit de Cultuurkrant worden ook via social media gedeeld.

Het aantal abonnees is sinds de lancering in 2016 sterk gestegen. Alleen al sinds het begin van de coronacrisis kwamen er ruim 1.200 nieuwe abonnees bij. Het huidige abonneeaantal ligt op ruim 4.790 die met elkaar 9.161 kranten ontvangen.

3.4 Helpdesk: informatie en advies

Sinds eind 2016 hebben we onze helpdesk ingericht en communiceren we heel expliciet de mogelijkheid om vragen aan ons te stellen. Sinds 2021 zijn we ook explicieter gaan benoemen dat het mogelijk is om adviesvragen te stellen.

De vragen komen uit het hele werkveld: van amateurvereniging tot BIS-instelling, van onderzoeker tot beleidsambtenaar. Ook fondsen weten ons te vinden. De aard en omvang van de vragen is heel divers, van een snelle link naar website-informatie of een externe expert, tot inhoudelijk advies over beleid of praktijk. Ook worden we regelmatig gevraagd als spreker bij bijeenkomsten.

LKCA zorgt voor verdieping en ontwikkeling in cultuurbeleid en dat is een groot goed voor provincies en gemeentes. Daarnaast zijn de medewerkers van LKCA goed beschikbaar voor overleg, ondersteuning en advies. LKCA is een onmisbare pijler in het landelijke culturele bestel.

Anna Lamberts, gemeente Haarlem

3.5 Account- en stakeholdermanagement

Het veld waarin LKCA opereert is complex. De verschillende partijen wisselen soms van rol, werken gezamenlijk aan een doel of hebben elk juist een (net iets) ander doel voor ogen. Om ons zo goed mogelijk in te zetten voor het culturele veld is het belangrijk te weten wat er speelt en hoe de krachten zo goed mogelijk gebundeld kunnen worden. Daarom houden we nauw contact met de belangrijke spelers op landelijk, regionaal en lokaal niveau: met provinciale instellingen, instellingen in grote gemeenten, met landelijke partijen als CJP en Cultuurconnectie, met Koepelorganisaties voor beoefening van kunst en cultuur in de vrije tijd, met onderwijsbestuurders en natuurlijk met organisaties als FCP, Curriculum, nu en de ministeries van OCW en VWS. We werken niet alleen praktisch samen bij activiteiten maar onderhouden ook op strategisch niveau contacten met deze organisaties. Hierdoor kunnen wij hen snel benaderen bij actuele ontwikkelingen en weten zij ons omgekeerd ook snel te vinden.

LKCA is voor mij een belangrijke partner in het veld, waar ik veel mee samenwerk. Waar wij heel lokaal werken, vullen zij ons aan: door op landelijk niveau ondersteuners in de cultuursector te verbinden, kennisdeling te faciliteren en kennis te ontwikkelen. Het is erg fijn dat we voor dit alles bij 1 partner terecht kunnen.

Jacintha Blom, Twentse Cultuurverbinding

Sinds 2021 werken we met accountmanagement voor alle regio's, inclusief Caribisch Nederland. Zes collega's onderhouden contacten met de belangrijkste organisaties op het gebied van cultuureducatie en cultuurparticipatie en bouwen het netwerk in de regio uit. Doel is om te zorgen dat een zo groot mogelijk deel van het werkveld ons weet te vinden en baat heeft bij onze dienstverlening. Accountmanagement leidt tot kortere lijnen, betere afstemming en meer vragen aan de helpdesk, tot nieuwe partners in bestaande netwerken of nieuwe deelnemers aan specifieke projecten.

3.6 Netwerken

We werken veel samen in netwerken. Vaak gaat het om specifieke organisaties of functies die op landelijk of internationaal niveau willen afstemmen, uitwisselen en samen willen leren. LKCA wordt betrokken als kennispartner en faciliteert een deel van de overleggen. De waarde van LKCA is dat we een stabiele factor zijn, dat men onze kennis en expertise wil benutten en dat ons netwerk behulpzaam is.

Het gaat om netwerken voor cultuureducatie, cultuurparticipatie, beleid, onderzoek. Het aantal netwerken kan per jaar wisselen en ligt op dit moment rond de 25. In bijlage 1 hebben we een uitgebreid overzicht van de netwerken met hun deelnemers, insteek en de rol van LKCA opgenomen.

Wij werken al enige jaren heel fijn en constructief samen met LKCA op gebied van talentontwikkeling en kennisdeling. Zo weten wij onze stakeholders, nationaal, regionaal en internationaal te verbinden, verrijken en werken we aan de professionalisering van cultuureducatie. De brede kennis, contacten met onderzoekers en de regio van LKCA zijn voor ons van grote waarde.

Annemies Broekgaarden, Rijksmuseum

4 Verbinden: professionalisering

Professionalisering op het gebied van cultuureducatie, cultuurparticipatie, diversiteit en inclusie is een expliciet onderdeel van onze opdracht. Wij hebben experts op deze terreinen in huis en relevante experts in beeld. Zeker omdat de sector versnipperd is georganiseerd, is onze rol op het gebied van professionalisering cruciaal. Deels organiseren we zelf professionaliseringsactiviteiten, deels maken we het mogelijk dat anderen dat doen. We kiezen er daarbij voor zoveel mogelijk over disciplines en domeinen heen te werken. In deze activiteiten komt zowel onze verbindende als onze aanjagende rol tot uiting.

LKCA is onmisbaar in het veld en voor mij persoonlijk en voor mijn vak van onschatbare waarde. Door onderzoek, informatievoorziening, het organiseren van vakgerelateerde events en bijeenkomsten en door te verbinden is LKCA voor mij van belang.

Nicole Rust, Scapino Ballet

4.1 LKCAteliers

In september 2020 zijn wij gestart met het LKCAtelier. Een nieuw online format voor kennisdeling, interactie en netwerkverbinding. Het LKCAtelier kenmerkt zich door een wekelijkse online en horizontaal geprogrammeerde werkvorm en de mogelijkheid om snel op actuele zaken in te spelen. Het biedt naast een plenair deel met kennisdeling altijd ruimte om als werkveld met elkaar in gesprek en aan de slag te gaan. Doordat de werkvorm uitgaat van samenwerking met een partner uit het veld spelen we in op de wensen en behoeften van het werkveld.

In de periode september 2020 – maart 2021 hebben 816 relaties deelgenomen aan de LKCAteliers en zien we een toename van circa 30% in het aantal deelnemers in Q1 2021 t.o.v. Q4 in 2020. De journalistieke verslaglegging van de ateliers in 2021 wordt goed gelezen en resulteert eind maart in een bereik van 2.995.

4.2 Netwerk Cultuur, zorg en welzijn op 1Sociaaldomein

Sinds januari 2021 heeft LKCA een eigen kanaal op het grote online platform 1Sociaaldomein, een netwerk van bijna 10.000 zorg- en welzijnsprofessionals. Doel van ons kanaal is om de inzet van cultuur bij opgaven in zorg en welzijn breder onder de aandacht te brengen, samenwerking te stimuleren tussen de werkvelden en te zorgen dat professionals praktische handvatten en inspirerende voorbeelden zien om zelf aan de slag te gaan. Dit eerste jaar is ons belangrijkste doel een zo'n breed mogelijke kijk te bieden op wat er mogelijk is met kunst en cultuur in zorg en welzijn. Er zijn dit jaar tien onlinebijeenkomsten gepland, waarvan er drie zijn geweest die goed werden bezocht (56, 149 en 155 deelnemers). Sinds de lancering eind januari groeit het aantal volgers, momenteel staat de teller op zo'n 900 volgers waarvan een ruime meerderheid afkomstig is uit zorg of welzijn.

4.3 Trainingen

Op een aantal thema's zijn we structureel betrokken bij trainingsaanbod:

De icc-cursus en de train-de-trainer icc: LKCA is verantwoordelijk voor de icc-cursus en het trainen van de icc-trainers. Jaarlijks leiden icc-trainers in het hele land tussen de 600 en 800 nieuwe cultuurcoördinatoren in het primair onderwijs op. De trainers informeren hun netwerken van cultuurcoördinatoren ook over actuele ontwikkelingen rondom cultuur(educatie), over covid en over de mogelijkheden voor scholen om cultuureducatie vorm te geven en aan te bieden. LKCA zorgt voor de professionalisering van de trainers:

- 1 á 2 keer per jaar een train-de-trainerbijeenkomst
- 2 keer per jaar professionaliseringsbijeenkomst voor de trainers
- maandelijkse nieuwsbrief

Via de icc-cursus leiden de trainers leerkrachten op tot cultuurcoördinator, tot inspirator en contactpersoon voor cultuur binnen en buiten de basisschool. De cursus is in de afgelopen periode herontworpen tot een succesvolle online/hybride variant, die ook de komende periode kan worden aangeboden. Een variant van de cursus voor het voortgezet onderwijs is in ontwikkeling.

Dankzij LKCA blijft mijn kennis rondom cultuureducatie up-to-date. Maar bovenal, dankzij de opzet en de regelmatige bijeenkomsten met icc-trainers wordt er gebouwd aan een landelijk netwerk waarbij expertise wordt gedeeld en we tot nieuwe inzichten komen. Het betrekken van nieuw onderzoek is hierbij van wezenlijk belang.

H. Bruinsma, icc-trainer

Samen Slim Deelnemers Werven: De cursus richt zich op het versterken van landelijke, provinciale en lokale ondersteuners rondom één van de meest genoemde uitdagingen: ledenwerving. Via LKCA zijn 50 cursusleiders opgeleid door middel van een gratis tweedaagse training. In 2021 worden nog eens 25 cursusleiders opgeleid; er is grote animo voor de cursus. Cursusleiders zijn veelal lokale ondersteuners of bestuurders van landelijke koepels. Zij kunnen in drie cursusavonden een groep van gemiddeld vijf cultuuraanbieders heel actie- en resultaatgericht vooruithelpen. LKCA is onder meer verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de cursus, de opleiding van de cursusleiders en het beheer van de e-learning.

Lobbytraining: we zetten ons ervoor in het werkveld te voorzien van kennis en expertise om de lokale en provinciale lobby vorm te geven. We bieden hiervoor periodiek trainingen aan, maar werken ook aan andere vormen, zoals videocolleges die professionals op hun eigen moment kunnen volgen. Komend jaar zetten we ook in op het vormen van een netwerk van lokale cultuurlobbyisten om gezamenlijk te professionaliseren, van elkaar te leren en elkaar te vinden.

Middenkaderopleidingen: LKCA heeft een ondersteunende rol ten aanzien van middenkaderopleidingen in de amateurkunst. Het gaat om opleidingen tot bijvoorbeeld theaterregisseur of dirigent voor het amateurveld. Deze opleidingen worden gegeven door bijvoorbeeld stedelijke en provinciale organisaties. LKCA werkt mee aan de ontwikkeling van de inhoudelijke richtlijnen voor opleidingen, een peer-review-systeem voor certificering en het opzetten van interview voor de opleidingen.

Uiteraard blijven we ons aanbod ontwikkelen op basis van wat nodig is. Met de stedelijke en provinciale organisaties zijn we bijvoorbeeld een professionaliseringstraject voor medewerkers van kenniscentra cultuureducatie aan het ontwikkelen.

Vanuit mijn toenmalige functie als beleidsmedewerker bij de Vereniging van Schouwburgen en Concertgebouwdirecties (VSCD) was LKCA (naast een aantal andere brancheverenigingen) partner in het organiseren en faciliteren van de lobby rond de gemeenteraadsverkiezingen [CultuurDeelJe]. Directeuren van podiumkunstinstituten werd de mogelijkheid geboden tot het volgen van een lobbytraining georganiseerd door LKCA, om zo het gesprek binnen hun gemeenten over cultuureducatie en cultuurparticipatie en de rol van het betreffende podium hierbinnen, beter aan te gaan. Bij dergelijke trajecten is LKCA een onmisbare schakel gebleken die partijen bij elkaar brengt, een landelijke blik kan delen en die omzet in een concreet product zoals in dit geval een training en een handreiking.

Sonja Rinkel, zzp'er, voormalig VSCD

4.4 Professionele leergemeenschappen

Elk jaar organiseren we professionele leergemeenschappen. Hierin onderzoeken praktijken met vergelijkbare vraagstukken individueel en samen welke oplossingsrichtingen er voor hun vraagstukken zijn. We organiseren de leergemeenschappen in een lichtere vorm, als intervisie, en in een zwaardere vorm, als actieonderzoek. Deelnemers komen uit verschillende sectoren, zowel cultuur, zorg en welzijn als onderwijs zijn vertegenwoordigd. 2021 is een ontwikkeljaar waarin we de werkwijze en methodologie van de leergemeenschap als actieonderzoek uitwerken en vastleggen. In 2021 zullen twee groepen zich bezighouden met het vraagstuk 'Wat werkt in de samenwerking tussen cultuur, zorg en/of welzijn?'. De resultaten van de professionele leergemeenschappen worden vervolgens breed gedeeld via diverse kanalen van onszelf en onze partners, zoals Movisie en het iPH. De onderwerpen komen voort uit vragen van de praktijk. Deze signaleren wij op bijeenkomsten, in verschenen onderzoek en via vragen die bij ons binnenkomen van individuele praktijken.

De leergemeenschap dans bestaat uit een groep dansprofessionals werkzaam in en voor het onderwijs, zoals educatiemedewerkers van dansgezelschappen, zzp'ers of docenten werkzaam bij dansvakopleidingen en pabo's. Een aantal keer per jaar wisselen zij kennis met elkaar uit over actuele thema's. De leergemeenschap is ook betrokken bij het op te stellen document: 'Discours voor een nieuwe fase binnen de Nederlandse dans 2025 – 2028' (werktitel). Dit is een initiatief van de Nederlandse Dansdagen waar LKCA aan bijdraagt. Dit document zal in 2022 aan de minister van OCW worden overhandigd.

De Leergemeenschap cultuurparticipatie van chronisch zieke kinderen en jongeren werkt aan het verlagen van drempels voor deze groep en aan de professionalisering van betrokkenen in de cultuursector. Deze leergemeenschap is een uitvloeisel van het onderzoek dat LKCA en FCP in samenwerking met kinderziekenhuizen uitvoerden.⁶

Introdans Interactie, de educatieve afdeling van het balletgezelschap, werkt sinds jaar en dag samen met LKCA. Ook al met de voorgangers LCA en LOKV. Enkele jaren terug zijn ze noodgedwongen in een fusie gestapt en zetten ze zich in om dit enorm brede werkveld te voorzien van steun en informatie. Al een hele prestatie dat dat gelukt is.

Een centraal instituut voor kunsteducatie, cultuuronderwijs en -participatie is onmisbaar in Nederland en wij zien het als een plek waar we ontmoeten, delen en leren.

Onze dagelijkse praktijk is druk en vol en de meet ups en denktanks die door LKCA worden opgezet zijn plekken waar we ons scherp en.

Adriaan Luteijn, Introdans

⁶ <https://www.lkca.nl/artikel/cultuurparticipatie-door-chronisch-zieke-kinderen/>

5 Beschouwen: onderzoek en monitoring

Onderzoek is nodig om beleid en praktijk te kunnen versterken en vormt daarom een belangrijk deel van onze opdracht. Hierin komt onze beschouwende rol tot uiting. We doen zelf onderzoek, laten onderzoek uitvoeren en denken en werken met onderzoekers en praktijkpartners mee. Door de manier waarop wij onderzoek, praktijk en beleid bij elkaar laten komen, nemen we een bijzondere positie in het culturele veld in: onderzoeksvragen ontstaan vaak in de praktijk en monitoronderzoeken geven we samen met partners in het land vorm. Hierdoor is de praktische bruikbaarheid voor partijen in het land groot.

De Boekmanstichting is een belangrijke partner. Onze opdrachten raken aan elkaar, maar overlappen in de praktijk niet.

LKCA is een waardevolle partner voor cultuureducatie-instellingen. LKCA heeft een groot netwerk en zet dit in voor individuele kunsteducatie-instellingen. Ze adviseert waar kansen en mogelijkheden liggen en hoe die te benutten, hierdoor kunnen de kunstprofessionals en educatie-instellingen nog beter inspelen op behoeftes in de sector en de behoefte van de amateurkunstbeoefenaar. Het feit dat LKCA zelf onderzoek verricht, deze kennis deelt met de sector en ook signalen oppikt uit de sector maakt LKCA een waardevolle gespreks- en sparringpartner voor kunstprofessionals en culturele instellingen.

Neeltje Holland – Royal Academy of Dance

5.1 Onderzoeken

We voeren een monitorprogramma uit bestaande uit onderzoeken die om de paar jaar herhaald worden en bedoeld zijn om langjarige ontwikkelingen te volgen. Daarnaast zijn we betrokken bij monitoronderzoeken die bij andere partijen zijn belegd. Voor de komende jaren gaat het om:

- **Monitorprogramma gemeentelijk (2020/2021) en provinciaal beleid (2022) CE/CP**
In 2020 startte LKCA in samenwerking met de leden van de Raad van twaalf, de Monitor Gemeentelijk Beleid Cultuureducatie en Cultuurparticipatie. De eerste fase bestond uit een vragenlijstonderzoek onder beleidsmedewerkers cultuur. Deze brachten de doelstellingen en doelgroepen in beeld van het gemeentelijk beleid, van de ingezette beleidsinstrumenten en van de belangrijkste partijen bij de totstandkoming en uitvoering van dit beleid. De tweede fase vindt plaats in 2021 en bestaat uit interviews met beleidsmedewerkers waarin we dieper ingaan op het beleidsproces: hoe en waarom komen beleidskeuzes tot stand en welke factoren beïnvloeden deze keuzes? In de laatste en derde fase van het onderzoek in het najaar van 2021 onderzoeken we, in de vorm van focusgroepen, hoe het gemeentelijke cultuureducatie- en cultuurparticipatiebeleid gewaardeerd en beoordeeld wordt door partijen die hier direct of indirect mee te maken hebben. LKCA heeft het voornemen om bij een positieve evaluatie de Monitor Gemeentelijk Beleid om de vier jaar uit te zetten. Met als uiteindelijk doel het stimuleren en verbeteren van lokaal cultuureducatie- en cultuurparticipatiebeleid.
In 2022 start LKCA het provinciale equivalent van dit beleidsonderzoek: de Monitor Provinciaal Beleid Cultuureducatie en Cultuurparticipatie.

- **Monitor Amateurkunst (MAK) (2021 en 2023)**

De Monitor Amateurkunst monitort de kunstbeoefening van de Nederlandse bevolking en brengt trends en thema's in beeld. Daarmee verzamelen we ook informatie over hoe beoefenaars gebruikmaken van voorzieningen, zoals amateurkunstgroepen en kunstdocenten/artistiek begeleiders. De MAK levert voeding voor beleidsvorming en belangenbehartiging. De meting in 2021 richt zich expliciet op de gevolgen van de corona-pandemie voor de kunstbeoefening in Nederland. Zodra de Nederlandse samenleving weer een jaar 'open' en 'normaal' is, houden we weer een meting om te kijken of en op welke manier kunstbeoefening zich heeft hersteld (hopelijk eind 2022 of begin 2023). Met het oog op het Programma Cultuurparticipatie richten de komende metingen zich meer op groepen die mogelijk achterblijven in hun kunstbeoefening en op de drempels die zij ervaren. Doordat we analyses op maat aanbieden (voor afzonderlijke regio's of disciplines) zijn de resultaten direct bruikbaar voor provinciale/gemeentelijke overheden, regionale steunfuncties, koepelorganisaties en bonden.

- **VerenigingsMonitor (2021 en 2024)**

Met de Verenigingsmonitor vergroten we kennis over en inzicht in amateurkunstverenigingen en de ondersteuning daarvan. De monitor brengt actuele ontwikkelingen, kwaliteiten, knelpunten en ondersteuningsbehoeften in kaart. Ook maken we amateurkunstverenigingen en hun ondersteuners via dit onderzoek strategisch zichtbaar.

LKCA **VERENIGINGSMONITOR**
2018

**Verenigingen
voor kunstbeoefening
in cijfers**

Muziekverenigingen, koren, schilder-, foto- en filmclubs, toneel- en dansverenigingen zijn een belangrijke voorziening voor een groot deel van de kunstbeoefenaars in Nederland. Maar we weten nog weinig over deze kunstverenigingen. Daarom zijn we een grootschalig onderzoek gestart waarin we kijken naar organisatiekracht, artistiek aanbod en maatschappelijke oriëntatie van verenigingen: de VerenigingsMonitor. In deze publicatie vind je de landelijke resultaten.

VOLLENDE PRAKTIK

De meting in 2021 brengt heel direct en concreet de gevolgen van de coronapandemie voor de verenigingen en het verenigingsleven in kaart. Doordat we analyses-op-maat aanbieden (voor afzonderlijke regio's of disciplines) zijn de resultaten direct bruikbaar voor koepelorganisaties, bonden, regionale steunfuncties en provinciale/gemeentelijke overheden.

- **Coördinatie van evaluatie-instrument EVI 2.0 voor het basisonderwijs (doorlopend).**
Door te werken met dit instrument versterken scholen de ontwikkeling en borging van cultuureducatie op hun school. Via LKCA kunnen CmK-penvoerders uit verschillende provincies, steden of regio's EVI 2.0 aanbieden aan de scholen in hun werkgebied. In afstemming met het programmateam CmK monitoren we tevens het leerproces van CmK-penvoerders (als input voor kennisdeling). Ook voeren we (via stages) desgewenst analyses uit op landelijk (monitor)onderzoek of data die penvoerders genereren in plannen en verantwoordingen.
- **Monitorprogramma cultuureducatie en CmK (2021-2024)**
Via de kennisdelingsmomenten die LKCA organiseert in het kader van het programma CmK halen we veel kwalitatieve gegevens op bij scholen en culturele instellingen over de ontwikkeling van cultuureducatie op de scholen. Daarnaast biedt de brede invoering van EVI 2.0 de mogelijkheid om op landelijk niveau zowel kwantitatieve als kwalitatieve data op te halen op schoolniveau. Met OCW en FCP stemmen we af welke monitoractiviteiten er plaatsvinden en hoe we deze op elkaar kunnen afstemmen zodat scholen en culturele instellingen niet overvraagd worden. De uitkomsten van de monitoring worden door alle drie de partijen gebruikt om hun inzet in het programma CmK verder te ontwikkelen.
- **Monitorprogramma Programma Cultuurparticipatie (2021-2024)**
LKCA is binnen het kernteam van OCW, FCP en LKCA verantwoordelijk voor het monitoren en evalueren van het programma. We gebruiken diverse bronnen zoals de aanvragen en verantwoordingen van de subsidieregeling, de projectenmonitor, de kennisdelingsmomenten in de regio's om gedurende het programma verzamelen we via gegevens te verzamelen over het verlagen van drempels en vergroten van de cultuurparticipatie. en landelijk en de kennisdossiers op de website van LKCA. De diverse gegevens brengen we bij elkaar voor diverse doeleinden, zoals informeren Tweede Kamer, aanvullen kennisdossiers, bepalen vervolg op huidige programma, etc.
- **Onderzoek naar de beroepspraktijk van kunstprofessionals (2022)**
Samen met een groot aantal partners doet LKCA elke drie jaar onderzoek naar de arbeidstevredenheid van kunstdocenten en artistiek begeleiders. Hoe aantrekkelijk zijn de beroepen van kunstdocent en artistiek begeleider in de buitenschoolse kunsteducatie en cultuurparticipatie?
Monitorprogramma culturele instellingen (nog in ontwikkeling – vanaf 2022)

De gegevens van deze onderzoeken worden gedeeld via publicaties en via online dashboard dat we in 2021 ontwikkelen. De belangrijkste kerncijfers uit deze onderzoeken zullen een plaats krijgen in de door de Boekmanstichting ontwikkelde Cultuurmonitor.

LKCA spant zich sinds 2018 in om onderzoekers van jeugdcultuur en hiphop samen te brengen en daarmee dit jonge maar veelbelovende onderzoeksveld stappen vooruit te brengen. Uit het samenwerkingsverband komen voor mij persoonlijk nu al een conferentie, een videoproject met andere jonge hiphoponderzoekers en een artikel voort. LKCA draagt door te verbinden bij aan een verduurzaming van deze academische discipline.

Aafje de Roest, Universiteit Leiden

5.2 Cultuur + Educatie

Cultuur+Educatie is hét tijdschrift voor onderzoek naar cultuureducatie en –participatie dat LKCA uitbrengt in samenwerking met het veld. Daarmee is het voor Nederlandse en Vlaamse onderzoekers op dit terrein het belangrijkste platform om hun onderzoek duurzaam en gede- gen te publiceren en zo een breed bereik te geven.

Per jaar verschijnen drie afleveringen die in nauwe samenwerking met onderzoekers tot stand komen; zij maken deel uit van de redactie en de redactieraad, zijn gastredacteur van thema- nummers en auteurs van artikelen. Voor professionals in cultuureducatie en –participatie is het tijdschrift dé vindplaats voor het meest recente onderzoek op hun terrein. Diverse artike- len zijn verplichte vakliteratuur voor studenten van enkele masteropleidingen van kunstvak- hogescholen en culturele studies aan universiteiten. Het tijdschrift kent sinds het begin in 2001 een stabiel aantal abonnees (rond de 200). Het totale bereik op de website in 2020 was 14.073 unieke paginaweergaven. Voor 2021 staat een lezersonderzoek gepland om beter zicht te krijgen op het gebruik van het tijdschrift. Met die informatie kunnen we het bereik en de waarde van het tijdschrift verder vergroten.

5.3 Bijzonder hoogleraren

Op dit moment maakt LKCA 2 bijzondere leerstoelen mogelijk. Met deze leerstoelen, elk met een omvang van 0,2 fte, maken we cultuureducatie en –participatie zichtbaar in de weten- schappelijke wereld en is het mogelijk onderzoeksbudgetten aan te vragen. Ook worden vanuit de leerstoel promoties begeleid. De leerstoel Historische Cultuur en Educatie loopt halverwege komende beleidsperiode af. In 2022 wordt de leerstoel met een publicatie en een bijeenkomst afgesloten. We werken in 2021 en 2022 uit hoe we onze inzet vervolgen: het zou om een leer- stoel kunnen gaan, maar ook een lectoraat, dat dichter tegen de praktijk functioneert, is een optie.

De leerstoel Betekenis van cultuurparticipatie loopt tot eind 2024. Deze is gericht op

- onderzoek naar de betekenis van cultuurparticipatiepraktijken voor participanten
- onderzoek naar de manier waarop het professionele, geïnstitutionaliseerde veld kan aansluiten bij de betekenis van cultuurparticipatie voor identiteit, zingeving en sociale relaties van deelnemers

De opbrengsten van de eerste periode verschijnen rond de zomer 2021 in een editie van Cultuur+Educatie.

5.4 Samen met Boekman: onderzoeksconferentie en kennisagenda

Boekman is een belangrijke samenwerkingspartner. Een keer per kwartaal overleggen we over recente onderzoeken en onderzoeksresultaten. Waar mogelijk en zinvol stemmen we onderzoek op elkaar af, zoals bij de Vrijetijdsomnibus en de Monitor Amateurkunst of bij onze onderzoeken naar de gevolgen van corona voor de culturele sector. We participeren in elkaars netwerken, zoals in het door Boekman gefaciliteerde Platform voor cultuurstatistici en het door LKCA gefaciliteerde Onderzoekersnetwerk voor cultuur in onderwijs, vrije tijd en beleid. Daarnaast ondernemen we gezamenlijke activiteiten, zoals de tweejaarlijkse onderzoeksconferentie of onderzoek naar de beroepspraktijk van zelfstandige kunstdocenten en artistiek begeleiders. Ook trekken we samen op bij het vormgeven van een kennisagenda voor de culturele sector en presenteren we cijfers over cultuureducatie en cultuurparticipatie gezamenlijk in de Cultuurmonitor die momenteel door Boekman wordt ontwikkeld.

Rond de Tweede Kamerverkiezingen werkten we samen voor gesprekken met de wetenschappelijke bureaus van de politieke partijen over de plaats van cultuur in het gedachtegoed van de partijen.

In 2020 startten we onze samenwerking rond diversiteit en inclusie. Boekman sluit inmiddels aan bij het landelijk overleg inclusiviteit, waar onderzoek één van de gespreksonderwerpen is. De samenwerking met Boekman verloopt heel goed: we hebben missies en activiteiten die elkaar aanvullen, waarderen elkaars expertise en zijn daardoor natuurlijke partners.

LKCA is ons al jaren tot steun, maar toont daarnaast een belangrijke doorontwikkeling de laatste jaren. Ze helpt ons beleidsveld direct, maar ook via kennis aan gemeenten en provincies. We waarderen de benaderbaarheid en het op onze behoefte toegepaste advies. Onderzoek hoort daarbij, vooral als dat ook praktijkgericht en kwalitatief is, zoals ik het ken van LKCA. Dat past bij de sector, naast inzicht in cijfers. Ik waardeer de drive van LKCA om de cultuursector divers en inclusief te helpen maken.

Kim Harsta, Cultuur19

6 Ondersteuning beleidsprogramma's en regelingen

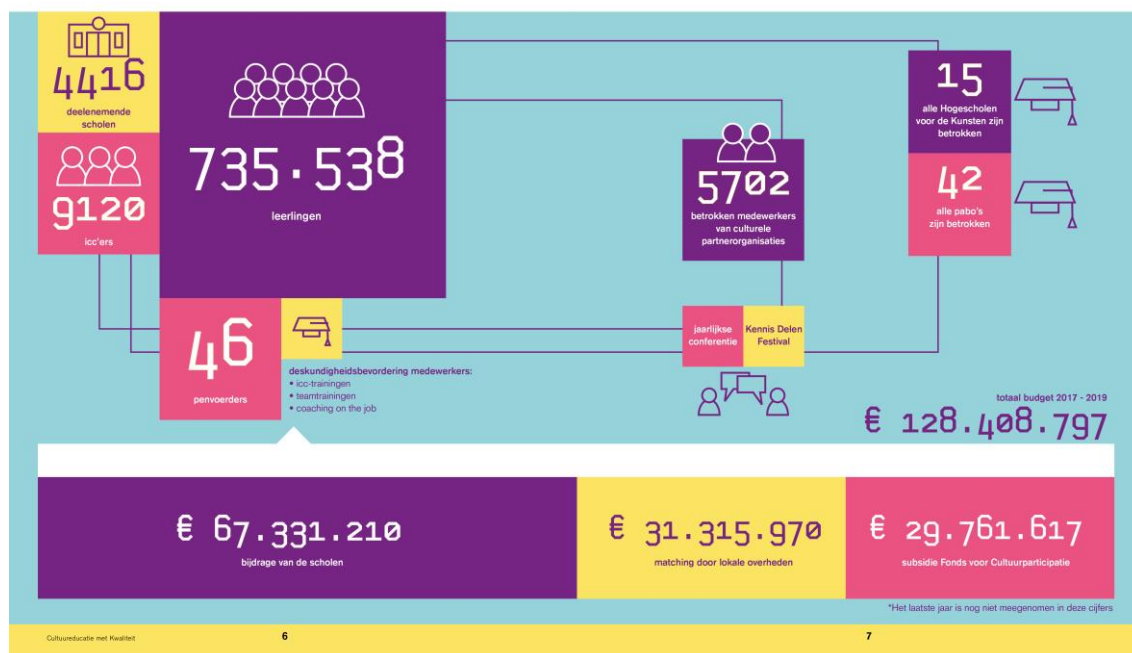
Een belangrijke basisactiviteit van LKCA is de ondersteuning van landelijke beleidsprogramma's voor ons werkgebied. De ontwikkeling en verspreiding van kennis is van wezenlijk belang om verandering in de sector te realiseren, of dat nu gaat over het borgen van cultuur in het onderwijs of over het stimuleren van cultuurparticipatie in de vrije tijd of in zorg en welzijn.

We zijn blij dat het inmiddels gemeengoed is in het rijksbeleid om kennis expliciet op te nemen in de programma's. Voor ons betekent dit dat we deze beleidsperiode inzetten op Cultuureducatie met Kwaliteit, Programma Cultuurparticipatie en de Brede Regeling Combinatiefuncties. Binnen de programma's komen onze rollen van beschouwer en verbinder tot uitdrukking.

6.1 Cultuureducatie met Kwaliteit

Het CmK-programma is in 2021 zijn derde periode ingegaan. Wij hebben hierin een vaste rol op het gebied van kennisdeling. Dat betekent dat wij de opgedane kennis binnen het programma delen met deelnemers, maar ook met het brede veld en met anderen die niet rechtstreeks betrokken zijn bij het programma. Hiervoor ondersteunen we kenniskringen en organiseren we jaarlijks een speciale dag waar penvoerders met elkaar kennis delen. Daarnaast zijn wij nauw betrokken bij de monitoring en evaluatie van het programma, tussentijds en na afloop. Voor het zelfevaluatieprogramma EVI 2.0, hebben wij een coördinerende rol die beschreven staat in paragraaf 5.1.

Wat hebben we bereikt? [van 2017-2019*]

Door corona hebben we een stapje achteruit gezet ten aanzien van de doestelling van CmK. De komende jaren zullen we moeten werken aan het herstel en aan verdere uitbouw van het netwerk. Het risico bestaat dat cultuureducatie in de knel gaat komen bij scholen door een

mogelijke focus op taal en rekenen in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs. Vanuit het programma zullen we penvoerders ondersteunen om het programma zo goed mogelijk uit te voeren.

De komende jaren gaan we een samenwerking aan met Stichting Lezen, met als doel de verbinding te versterken tussen leesbevordering en literatuureducatie enerzijds, en cultuureducatie anderzijds, bijvoorbeeld via de programma's *Cultuureducatie met Kwaliteit* en *de Bibliotheek op school*.

Als cultuurcoördinator maak ik veel gebruik van het aanbod van LKCA.

Niet alleen om zelf te blijven ontwikkelen maar ook om leerkrachten te trainen om cultuureducatie op de scholen te organiseren en verankeren. Ik wil zelfs beweren dat zonder LKCA cultuureducatie in de Hoeksche Waard niet zo op stoom zou zijn als nu en dat de doelstellingen van CmK niet zo op orde zouden zijn als ze nu.

Helma Wagemakers, CmK Hoeksche Waard

6.2 Programma Cultuurparticipatie

In samenwerking met OCW en Fonds voor Cultuurparticipatie werken wij binnen dit programma aan gelijke kansen voor iedereen om deel te nemen aan het culturele leven. Daarnaast heeft dit programma als doel om de sectoren cultuur, zorg en welzijn met elkaar te verbinden en drempels voor cultuurdeelname te verlagen door landelijke en lokale initiatieven mogelijk te maken.

LKCA verzorgt de kennisdeling binnen dit programma. Om ervoor te zorgen dat de professionals in het veld op verschillende manieren kennis kunnen ophalen, delen en uitwisselen, delen we kennis op drie verschillende manieren.

Samen met het LKCA als partner werk ik aan de verbinding van cultuur aan het domein zorg en welzijn om daarmee cultuurparticipatie echt mogelijk te maken voor iedereen in de provincie Gelderland. De collega's van het LKCA zijn onmisbaar in de expertise die zij bezitten, het landelijk netwerk waaruit ik kan putten en de verbindingen die zij leggen met partners uit het land die met dezelfde doelstelling aan het werk zijn. Zonder het LKCA zou de ontwikkeling in het brede cultuurparticipatie veld stil liggen en de inspiratie opdrogen.

Lily van Engen, Cultuur Oost

- Kennisdossiers

We hebben dossiers ontwikkeld over 10 thema's die relevant zijn binnen het sociaal domein. Deze kennisdossiers bevatten korte informatie van de belangrijkste inzichten over de thema's cultuur en armoede, dementie, eenzaamheid, gezondheid, jongeren, inclusie, nieuwkomers, ouderen, participatie en zingeving. Als er binnen de aanvragen voor de subsidie regelingen andere thema's aan bod komen, worden hierover nieuwe dossiers ontwikkeld. Gedurende het programma voegen we nieuwe en relevante informatie toe. De dossiers bieden achtergrondinformatie, tips, succes- en faalfactoren voor diverse professionals (beleid, cultuur, sociaal domein) om te gebruiken bij de ontwikkeling van projecten en beleid. Sinds de start in mei 2020 zijn de dossiers 9.322 keer uniek bezocht.

- Projectenmonitor

Door middel van een projectenmonitor wil LKCA de aanpak van de verschillende projecten en de inzichten die men hierin opdoet in beeld brengen, zodat praktijken van elkaar

kunnen leren en bruikbare elementen kunnen overnemen. Aanvragers vullen de projectenmonitor vooraf en achteraf in. Ze betrekken hierbij ook de evaluaties van de uitvoerende professionals en de deelnemers zelf. FCP is mede-eigenaar van de projectenmonitor, die zij benutten voor verantwoording en evaluatie. Zo houden we de administratielast voor aanvragers laag.

- **Kennisbijeenkomsten**

Aanvullend op de dossiers en de monitor organiseren we kennisbijeenkomsten. Deze zijn primair gericht op de gehonoreerde aanvragen binnen het programma Cultuurparticipatie. Omdat wij graag willen dat de opgedane kennis niet alleen binnen deze groep beschikbaar blijft, zijn de bijeenkomsten daarnaast ook toegankelijk voor andere geïnteresseerden.

We werken samen met de provinciale en grootstedelijke instellingen. We betrekken hen bij de ontwikkeling van de projectenmonitor en organiseren waar mogelijk gezamenlijk bijeenkomsten.

6.3 Brede regeling combinatiefuncties

In 2019 is de regeling: Brede Impuls Combinatiefuncties herijkt en hernoemd tot Brede Regeling Combinatiefuncties. Er is, mede dankzij een forse investering vanuit OCW, meer fte beschikbaar gekomen en de doelstellingen zijn verbreed. Vanaf 2019 kunnen cultuurcoaches bruggen slaan tussen onderwijs, zorg, welzijn en cultuur. LKCA is de landelijke partner voor cultuur. We werken met penvoerder Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) mee aan bijeenkomsten, nieuwsbrieven en webinars om beleidsmedewerkers van gemeenten, buurtsportcoaches en cultuurcoaches te inspireren en te informeren. Ieder jaar verschijnt er een landelijk themamagazine dat een goed beeld geeft van het werk van de combinatiefunctionarissen.

LKCA geeft mij informatie en houdt mij op de hoogte van alles omtrent kunst en cultuur in Nederland. Het inspireert! Als je iets nodig hebt aan informatie of je nieuwe dingen wilt ontdekken, je kan altijd terug vallen op het LKCA.

Nathalie Gerrits - van den Hof Cultuurcoach Welzijn West Betuwe

Er zijn in Nederland steeds meer combinatiefunctionarissen cultuur, bekostigd uit de Brede Regeling Combinatiefuncties. Er is in totaal nu 580 fte aan cultuurcoaches werkzaam in bijna 80% van alle gemeenten.

We weten uit gesprekken met gemeenten, maar ook met deze functionarissen zelf, dat er steeds meer behoefte is aan dergelijke functionarissen die verbindingen leggen tussen de cultuur en andere sectoren. LKCA ondersteunt hen, samen met de provinciale steunfuncties die dit als taak hebben, door kennisontwikkeling en -deling.

7 Aanjagen: werken aan impact

Op basis van behoeften en inzichten uit beleid en praktijk, bepalen we de thema's die we extra aandacht geven. We noemen dat ook wel onze aanjaagthema's. Vanuit onze positie kunnen wij stimuleren dat ontwikkelingen op gang komen of in een volgende fase komen. Denk aan onze rol bij het thema kunst en ouderen of cultuur in het MBO. Doel is daarbij niet om onszelf in de picture te brengen: het gaat erom tot resultaten te komen en de partners uit de praktijk te ondersteunen bij de stappen die nodig zijn. Hun tevredenheid over de rol die wij vervullen, is dan ook de belangrijkste graadmeter van ons succes. In onze jaarlijkse rapportages maken we zo goed mogelijk de impact die we maken op deze thema's inzichtelijk.

We baseren onze keuzes voor aanjaagthema's op de behoeften in het werkveld en de mate waarin een onderwerp niet of beperkt door andere partijen wordt opgepakt.

7.1 Diversiteit en inclusie

Diversiteit en inclusie vormen een rode draad in ons werk en we hebben diverse activiteiten waarmee we samen met de sector stappen zetten op dit grote maatschappelijke thema.

Code Diversiteit en Inclusie

De culturele sector heeft een Code Diversiteit en Inclusie (CodeDI) ontwikkeld om te werken aan een diverse en inclusieve sector. De culturele brancheorganisaties, verenigd in de Federatie Cultuur, hebben LKCA verzocht de verantwoordelijkheid voor de CodeDI van hen over te nemen. Gezien het grote belang van deze thema's voor ons werk, hebben we de Code opgenomen in ons activiteitenplan.

Met de ontwikkeling van de nieuwe Code Diversiteit en Inclusie heeft de sector een belangrijke stap gezet in de aandacht voor en de visie op D&I. Vanuit de Code DI richten we ons op vergroten van bewustwording en ambitieniveau, het vergroten van kennis en vaardigheden en het verbinden van professionals die werken aan D&I.

Voordat mensen met dit thema aan de slag gaan is bewustzijn nodig en een wens om in actie te komen. Daarom voeren we vanuit de CodeDI een bewustwordingscampagne uit middels een nieuwsbrief en online content. Jaarlijks organiseren we hét event over D&I in de cultuursector, waar we, in samenwerking met de Rijkscultuurfondsen, de &Award uitreiken. Ook organiseren we samen met partners informatieve en activerende sessies.

We reiken professionals tools aan om daadwerkelijk stappen te zetten. Denk aan de scan diversiteit en inclusie. Ook bieden we handreikingen, zoals een overzicht van relevante trainingen en D&I experts en de Handreiking Waarden voor een nieuwe taal. We stimuleren partijen om trainingsaanbod te blijven ontwikkelen en ontwikkelen dat (deels) zelf. Zo bieden we een masterclass inclusief leiderschap, een mentorprogramma en intervisie voor D&I-professionals. Daarnaast ontwikkelen we een leergang voor overheden en financiers over hoe zij in gesprek kunnen gaan over D&I bij de monitoring van instellingen.

Voor onze organisatie is LKCA een van de belangrijkste partners. Binnen dit partnerschap trekken we samen op om cultuureducatie binnen met name binnen het vmbo-onderwijs op de kaart te zetten. Daarnaast is de dialoog die wij met LKCA voeren m.b.t. culturele diversiteit essentieel en cruciaal voor onze gedeelde visieontwikkeling.

De samenwerking met LKCA zien wij als een van onze bouwstenen in de ondersteuning van onze visie om tussen nu en 20 jaar te zorgen voor een ruime culturele diversiteit binnen het kunstvakonderwijs en de kunsten.

Anthony Heidweiller, Vocal Statements

Tegengaan ongewenst gedrag

Veiligheid is een basisvereiste, zeker ook als het gaat over diversiteit en inclusie. We werken aan de aansluiting van cultuureducatie en cultuurparticipatie bij Mores.nl en werken samen met relevante koepels aan informatievoorziening over en handvatten voor een goede aanpak op dit vlak.

Cultuur in het speciaal onderwijs en MBO

Diversiteit en inclusie krijgen ook buiten de activiteiten van de CodeDI ruimte aandacht. Ten aanzien van cultuureducatie hebben wij bijzondere aandacht voor het speciaal onderwijs en het mbo.

Het speciaal onderwijs vormt een aparte casus in het onderzoek naar leerecosystemen (zie 7.2). Hiermee geven we handvatten om binnenschoolse cultuureducatie in het SO te verbinden met de leef- en beleavingswereld van leerlingen met speciale onderwijsbehoeften. Ook verbinden en informeren we consulenten in het SO via een eigen netwerk.

De training Kunstvakdocent in het Speciaal Onderwijs (Plein C en Stichting Tamino) is herzien. Plein C en LKCA werken samen om hiervoor, net als bij de icc-training, nieuwe trainers op te leiden om zo een landelijke dekking te realiseren. Een leergemeenschap van trainers moet de cursus actueel houden.

Samen met ROC's, culturele instellingen en stakeholders in het mbo (oa. de MBO Raad) werken we aan meer cultuur in het mbo. Dat doen we o.a. door regionale netwerken te stimuleren en succesvolle aanpakken zichtbaar te maken. Daarnaast voeren we sinds 2020 een lobby richting politiek voor kansengelijkheid in het mbo, met onder andere speciale aandacht voor diversiteit en inclusie binnen het vak burgerschap.

Andere activiteiten op het gebied van D&I:

- **Agenda inclusieve podiumkunsten (2020-2024):** op initiatief van Holland Dance, British Council en LKCA is door en voor de podiumkunsten een agenda ontwikkeld om te zorgen dat mensen met een beperking volwaardig kunnen deelnemen aan de podiumkunsten, van beginner tot professional. Jaarlijks vinden één landelijke en één of meer regionale bijeenkomsten plaats rondom deze agenda. Hiermee zorgen we dat we kennis actief blijven delen

en vernieuwen. We werken hiervoor samen met relevante partners zoals Ieder(in), bij de Week van de Toegankelijkheid, of de Coalitie voor Inclusie.

- **My Music Ability:** op 13 November 2021 organiseren we de tweede editie van deze conferentie i.s.m. het lectoraat Kunsteducatie van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten en het Conservatorium van Amsterdam. Deze conferentie laat zien hoe nationale en internationale groepen op een vernieuwende manier muziek maken met mensen met een beperking. We zoomen daarbij in op aangepaste muziekinstrumenten, vernieuwende muziekdidactiek en multimodale muziekbeleving.
- **Next Stop:** in 2019 organiseerden we met partners voor het eerst een conferentie over kunst voor mensen met een beperking. In 2022 vindt een volgende editie van dit evenement plaats. Samen met het consulentennetwerk Speciaal Onderwijs en een klein kernteam met afgevaardigden van Cultuur Oost, K&C en Plein C, stellen we een programma op en verzorgen we de publiciteit.

In de afgelopen jaren heeft het LKCA laten zien dat cultuureducatie in het speciaal onderwijs er toe doet. Middels onderzoek, nascholingsprojecten en netwerken hebben zij meegewerkt aan het verbreden van kennis voor leerkrachten, cultuurcoördinatoren, leerlingen, ouders en culturele instellingen.

Monique Heldring, VSO De Heldring

7.2 Agendering bij en ondersteuning van beleidsmakers

Verreweg het belangrijkste thema dat uit het behoeftenonderzoek van 2021 naar voren komt is om het belang van kunst en cultuur te agenderen onder beleidsmakers. We herkennen dat van eerdere klantonderzoeken. We zetten daarom extra in op dit thema, met diverse activiteiten.

Impactmodel

Belangrijk onderdeel van onze aanpak is dat we samen met het werkveld stappen zetten om de impact van cultuureducatie en cultuurparticipatie op de samenleving inzichtelijk te maken. Hier is in het veld veel vraag naar. De gezamenlijke inzet moet leiden tot meer zicht op de waarde voor en de effecten van cultuur, en van specifieke culturele programma's of projecten, op de samenleving, op verschillende vlakken. Het beoogde resultaat is dat de overheid en andere sectoren zoals zorg,- en welzijn meer waarde toekennen aan cultuur.

Als eerste stap ontwikkelen we een basis waarin we de verschillende waarden en effecten van cultuur inzichtelijk maken. We onderbouwen dit met onderzoek waarin deze effecten aangetoond worden. Op die manier ontstaat een gezamenlijke basis die door partijen in het veld gebruikt kan worden. Ook ontstaat beter zicht op aanvullend benodigd onderzoek.

Na deze eerste stap werken we met partners in het veld aan instrumenten die behulpzaam kunnen zijn om culturele programma's of projecten te ontwerpen, te evalueren en verantwoorden. We trekken hierin samen op met partijen in het land die hier voor hun eigen organisatie al aan werken, zodat we zoveel mogelijk van elkaar kunnen leren.

Cultuur, zorg en welzijn

Door cultuur in te zetten binnen zorg en welzijn zal het effect van cultuur zichtbaarder zijn en de bekendheid met cultuur groter worden. Bovendien kan deze samenwerking eraan bijdragen dat cultuurparticipatie toeneemt en de toegang tot cultuur gemakkelijker wordt. We ondersteunen de landelijke bewegingen rond positieve gezondheid waarbij meer aandacht is voor

preventie en innovatie in welzijn en zorg. Om dit te bewerkstelligen delen we kennis over wat werkt in de vele culturele praktijken die al actief zijn in zorg of welzijn via ons kanaal op 1 sociaaldomein, onze kennisdossiers en bijeenkomsten die we organiseren of waaraan we bijdragen. Ook zullen we ondersteunend onderzoek verzamelen zodat het mogelijk is beleid op dit gebied goed te onderbouwen, en delen we deze kennis permanent met stakeholders in de drie sectoren. Bovendien werken we actief samen met belangrijke stakeholders en netwerken zoals Institute of Positieve Health, Alles is Gezondheid, Een tegen Eenzaamheid, NJI, Movisie en Beter Oud.

LKCA maakt zich (ook) hard voor een vruchtbare wisselwerking tussen kunst en het sociale/zorgdomein. Hiermee worden zowel de krachten van kunstbeoefening voor een meer inclusieve samenleving als het belang van de talentontwikkeling van kunstenaars die met een beperking te kampen hebben onder de aandacht gebracht bij een brede groep professionals, kunstenaars geïnteresseerde burgers. Daarbij draagt dit, dankzij de coördinerende functie van LKCA bij, aan een bredere toerusting van professionals die zich op het raakvlak van kunst/cultuur en zorg/welzijn willen manifesteren.

Rick Kwekkeboom, lector langdurige zorg en ondersteuning, HvA

Leerecosystemen

We zien dat op verschillende plaatsen in Nederland ervaring opgedaan wordt met het organiseren van cultuur in relatie tot onderwijs, jeugdzorg en talentontwikkeling, in een inclusief leerecosysteem voor cultuur. Binnen een leerecosysteem creëren instellingen en organisaties samen een fijnmazige infrastructuur waarbinnen kinderen en jongeren hun passies kunnen ontdekken en uitleven. We zien dit als kansrijke ontwikkeling om cultuur meer in te bedden in het brede beleid. De metafoor van een ecosysteem nodigt uit om na te denken over de onderlinge

afhankelijkheden in de cultuureducatieve keten. Ook helpt dit om na te gaan welke systeemverandering er nodig is om alle kinderen te laten ervaren wat kunst en cultuur voor hen betekenen. In een vierjarig project (2021-2024) onderzoekt LKCA met partners welke elementen er in het werkveld al (in ontwikkeling) zijn om cultuureducatie voor ieder kind mogelijk te maken. We onderzoeken hoe verandering richting een meer inclusief systeem er in de praktijk uitziet, en hoe dat werkt. We willen tevens meer zicht krijgen op wat hier beleidsmatig en financieel voor nodig is.

Gezamenlijke lobby

We werken in een landelijk netwerk, CultuurDeelJe, samen aan lobby op het terrein van cultuureducatie en cultuurparticipatie. Met name Kunsten '92 en LKCA trekken hierin heel nauw samen op en ontwikkelden in 2021 samen de handreiking voor het regeerakkoord. Ook organiseerden Kunsten '92, Kunstloc en LKCA hét verkiezingsdebat in aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. Richting de Gemeenteraadsverkiezingen maken we hier ook een lokale versie van die lobbyisten als basis kunnen gebruiken voor hun eigen gemeente.

We werken daarbij op basis van goed onderbouwde white papers die inzichtelijk maken welke ingrepen in beleid er nodig zijn om tot goede cultuureducatie en -participatie te komen. Deze white papers zijn momenteel in ontwikkeling.

Ondersteuning gemeenten

We ondersteunen beleidsmakers cultuur door hen concrete tools aan te reiken. De website cultuurbeleidopschoolenvrijetijd.nl (bouwplaats) is één van die tools die gemeenten en provincies kunnen inzetten om hun cultuurbeleid vorm te geven of door te ontwikkelen. De website is een vervolg op een eerdere (papieren) VNG-handreiking. Medewerkers van de provinciale organisaties voor CE en CP zijn aan de bouwplaats verbonden en treden op als adviseurs voor beleidsmakers in de gemeenten binnen de provinciegrenzen.

Ondersteuning bieden bij lokaal beleid vraagt van provinciale organisaties kennis en vaardigheden die niet altijd in de deze organisaties aanwezig is. LKCA wil met hen een training ontwikkelen om kennis op te doen en ervaringen met elkaar te delen op dit vlak, zodat zij gemeenten kunnen ondersteunen.

We zien nu al dat gemeenten kampen met enorme tekorten m.n. om de wettelijke taken uit te voeren in het sociaal domein. Deze zullen alleen maar groter worden. In coronatijd boden we praktische tips om de extra rijksmiddelen slim in te zetten voor cultuureducatie en cultuurparticipatie. Ook na corona willen we doorgaan om dergelijke concrete tips en handvatten te bieden aan gemeenten. Deze zullen zich vooral richten op de verbinding van cultuur met andere domeinen, omdat we voorzien dat begrotingstekorten anders ten koste van cultuurbeleid kunnen gaan.

We benutten ook ons landelijk beleidsnetwerk voor deze ondersteuning en breiden dat netwerk de komende jaren uit naar de kleinere gemeenten.

LKCA biedt ons werkbare en bruikbare ondersteuning en informatie op een professioneel niveau. LKCA is open en transparant.

Sietze Bandringa, gemeente Leeuwarden/voorzitter Hermes-netwerk (>60.000 gemeenten)

We doen op het vlak van agendering en ondersteuning beleidsmakers heel veel, maar realiseren ons dat dat werk deels achter de schermen plaatsvindt en niet altijd zichtbaar is. We willen de komende jaren onze inzet zichtbaarder maken, zodat ook niet direct betrokkenen uit het werkveld er kennis van kunnen nemen en er invloed op kunnen uitoefenen.

7.3 Vernieuwing en versterking buitenschoolse cultuureducatie en -participatie

De buitenschoolse infrastructuur staat al jaren fors onder druk. Gemeenten hebben flink bezuinigd, veel infrastructuur is verdwenen en vele zzp'ers en kleine initiatieven verzorgen het aanbod. De Raad voor Cultuur vroeg niet voor niets in april 2021 aandacht bij de informateur voor de kwetsbaarheid van de infrastructuur. Het vak van kunstprofessional is daarnaast met de jaren minder aantrekkelijk geworden vanwege de beperkte verdienmogelijkheden en de financiële onzekerheid. Het zijn doorgaans zzp'ers die geen of nauwelijks vertegenwoordiging kennen. LKCA wil deze problematiek agenderen bij beleidsmakers en de samenleving en aandacht vragen voor deze groep omdat we deze beroepspraktijk aantrekkelijk willen houden zodat

cultuureducatie en cultuurparticipatie ook in de toekomst professioneel begeleid kunnen worden. Tegelijkertijd is het nodig om te werken aan professionalisering en te zorgen dat de professionals goede aansluiting hebben bij (mogelijke) doelgroepen, zoals jongeren en ouderen.

Ons eind 2020 verschenen onderzoek naar de arbeidsmarktpositie van kunstprofessionals cultuureducatie en cultuurparticipatie, geeft goed inzicht in de stand van zaken. We ondernemen samen met de stakeholders in het veld, zoals de vakbonden, Platform ACCT, Kunsten '92 e.d. in 2021 en 2022 acties ter verbetering. Acties moeten zich richten op het inzichtelijk maken van tarief- en arbeidsvoorwaarden om zo bewustzijn en meer fair practice te creëren. Ook het versterken van de organisatiegraad en zorgen voor beter woordvoerderschap van deze doelgroep is noodzakelijk.

We zien dat de 'oude' infrastructuur deels is verdwenen en dat tegelijkertijd nieuw aanbod is ontstaan. Denk aan de wijkcultuurhuizen, cultuurankers, hiphophuizen e.d. waar vaak een mix van actieve en receptieve cultuurparticipatie plaatsvindt. LKCA is partner van de Participatie Federatie, het gremium waarbinnen de cultuurhuizen samenwerken. Maar denk ook aan Cultuur@Cruyffcourts: culturele aanbieders die hun activiteiten op veldjes aanbieden. LKCA is als partner betrokken voor onderzoek naar het succes en de succesfactoren van dit project. In samenwerking met Kunstbende richt LKCA zich erop cultuuraanbieders te versterken om jongeren te bereiken en te enthousiasmeren. Dit gebeurt door middel van jongerenpanels en interviews met cultuuraanbieders. We zullen toepasbare tips en handvatten delen om het bereik van jongeren te vergroten.

Sinds eind 2014 werken we samen met LKCA. In die jaren heeft LKCA:

- ons ondersteund bij het verkrijgen van meer inzichten in de ontwikkelingen van de sector dankzij gedegen onderzoek (hieruit kwam bijvoorbeeld de aanzet tot Kiesjedocent.nl voort)
- ons geholpen te duiden welke trends er zijn en welke gevolgen die kunnen hebben en hoe we hier gezamenlijk in kunnen optrekken
- met ons samengewerkt bij het organiseren van kennisdeling tussen (zzp-)kunstdocenten
- telkenmale weer actief verbindingen gelegd met partijen en organisaties in het veld om krachten te bundelen

Voor veel van 'onze' 2.500 kunstdocenten is LKCA een baken in de mist; in de korte termijn-focus die het marktdenken onherroepelijk met zich mee heeft gebracht brengt LKCA rust om te vertrouwen op de lange lijnen.

Allart Bentvelzen, AllArtProfessionals/kiesjedocent.nl

7.4 Versterken verenigingsleven

Samen met partners onderzoekt LKCA hoe het met amateurkunstgroepen staat als het gaat om ledenaantallen, financiële situatie, aanbod, samenwerkingsverbanden e.d. en wat zij nodig hebben. Meer dan 3.000 verenigingen hebben de VerenigingsMonitor voorjaar 2021 ingevuld. De resultaten worden in juli gepubliceerd, waarna de analyses voor disciplines en provincies volgen.

Het FCP heeft extra budget beschikbaar gesteld voor coronaondersteuning aan negen landelijke koepelorganisaties. Zes medewerkers ondersteunen de koepels om

amateurkunstverenigingen te helpen nieuwe online ontmoetingsvormen te ontwikkelen en (straks) weer op te starten. LKCA werkt met hen samen en begeleidt het traject. Na deze tijdelijke ondersteuning is echter meer nodig, zowel op de korte als langere termijn. In opdracht van LKCA leidt bureau BMC een traject om samen met vertegenwoordigers uit het werkveld tot een breed gedragen plan te komen voor een sterkere ondersteuning op landelijk, provinciaal en lokaal niveau.

STIDOC is een samenwerkingsverband van de 7 grote amateur textiel(kunst) verenigingen met 70.000 leden. Door samenwerking proberen we oplossingen te vinden voor kennisbehoud en -overdracht, vergrijzing en verjonging, erkenning van textieltechnieken en textielkunst, individualisering en hang naar een collectief. Daarin voelen we ons door LKCA gesteund. De afgelopen jaren is er pro-actief meegedacht hoe verenigingen deze issues aan kunnen vliegen en zijn er voorbeelden en zelfs een template voor doelgroepsegmentatie bedacht, die de verenigingen echt verder kunnen helpen om hun achterban te binden en te boeien. De kracht van de verenigingen, schuilt in het tot stand kunnen brengen van ontmoetingen, off-line en online. LKCA speelt juist hier een spiegelende rol in. Zij helpen ons zicht te krijgen op de (on)mogelijkheden en schetst lijnen naar de toekomst. Iets waar de verenigingsbesturen vaak behoefte aan hebben omdat de verenigingen gerund worden door vrijwilligers, zeer gemotiveerd maar veelal zonder professionele bestuursachtergrond. Zowel de kennisdeling, als het delen van best practices is voor ons van essentieel belang.

Nienke Smit, STIDOC

Samen met partners werken we aan het versterken van amateurkunstgroepen. We verbinden goede initiatieven, verzamelen en ontwikkelen tools en goede voorbeelden, zodat amateurkunstgroepen hun belangrijke rol in de samenleving weer sterker kunnen gaan vervullen en toegankelijk zijn voor iedereen. Eén van de partners is de Rabobank: we werken mee aan het Rabo Clubsupport programma, met partners als Kunstbende en NOC*NSF.

8 Altijd ruimte voor actualiteit

Corona vroeg om veel flexibiliteit en aanpassingen en ook vanuit het verleden hebben we ervaring met snel schakelen en meebewegen, zoals in het traject rond curriculum.nu. Juist bij dit soort actuele ontwikkelingen verwacht het werkveld dat we ons als kennisinstituut inzetten en onze meerwaarde laten zien; snel onderzoek (laten) doen, informatie verzamelen en ontsluiten, specifieke expertise beschikbaar maken voor het werkveld. Ook een partij als het NJI werkt om die reden met 'vrije ruimte' in hun begroting.

Op basis van de ervaring reserveren we 15% van onze uren en budget voor de actualiteit. In 2020 was deze inzet vooral gericht op de specifieke corona-ondersteuning: niet geplande onderzoeken naar de effecten op het werkveld, overzicht houden over de geldende regelgeving, online spreekuren, vragen beantwoorden, input voor protocollen leveren, input voor steunpakketten leveren, goede voorbeelden delen, amateurkoepels ondersteunen, maar verdieping bieden over online werkvormen: hoe kun je in online werksessies de collectieve kennis van een groep benutten.

In 2021 zal de actualiteit ook vooral bestaan uit corona-gerelateerde onderwerpen. De aandacht verlegt zich nu naar herstart en herstel na corona. Het gaat in elk geval om de volgende thema's:

Foto: Lilian van Rooij

8.1 Doorontwikkeling digitaal en blended werken

De coronacrisis heeft de noodzaak van en de mogelijkheden voor het inzetten van digitale communicatiemiddelen in een stroomversnelling gebracht. Dat geldt zowel in en rond het onderwijs als bij activiteiten in de persoonlijke sfeer en vrije tijd. We zullen zorgen dat de opgedane ervaringen zo snel mogelijk met een zo groot mogelijk deel van het culturele veld gedeeld kunnen worden zodat het culturele veld daarmee zo goed mogelijk in kan spelen op de mogelijkheden op dit gebied. We besteden hier aandacht aan in onze bijeenkomsten van het jaarlijkse MeetUp! Kennisdelenfestival, in de LKCA*teliers*, met sessies voor icc-trainers ten behoeve van icc'ers, maar ook voor professionals in de podiumkunsten en in de overleggen met de provinciale en stedelijke kenniscentra cultuureducatie. Daarbij krijgen en verzamelen we zowel materiaal als links vanuit het veld en delen wij die weer met de rest van het veld. We werken op dit thema samen met Kennisnet, DEN en partners in Vlaanderen.

8.2 Ondersteuning bij herstart en herstel

Bij de opening van de sector ondersteunen we allereerst met informatie over de regelgeving, werken mee met doorontwikkeling van protocollen. Samen met partners zullen we werkveld tijdens en bij het afbouwen van de lockdown ondersteunen en hen helpen om opnieuw deelnemers te werven. Amateurkunstgroepen moeten ondersteund worden om weer te kunnen opstarten en vitaal te worden. We ondersteunen de campagne #weblijvenbezig van FCP, we zijn als partner van Rabo Clubsupport betrokken bij de campagne die het sportieve en culturele clubleven in het zonnetje zet, zodra dat clubleven weer van start kan. Ook Iktoon, dat door Cultuurconnectie is overgenomen, zal zich dit jaar richten op openstelling binnen de dan geldende regelgeving.

Samen met FCP ondersteunen we de amateurkunstkoepels. De grote landelijke koepels hebben medewerkers kunnen aanstellen die de verenigingen ondersteunen rondom corona. Ze helpen o.a. bij de gevolgen van protocollen en coronamaatregelen, ontwikkelen tools en online aanbod en versterken de verbinding met en de zichtbaarheid voor de leden. Het budget is tijdelijk, maar meer ondersteuning is dringend nodig. Samen met landelijke, provinciale en lokale ondersteuners werken we aan een plan voor versterking op de korte en langere termijn. Verder kijken we met partijen in het veld welke wervingsmiddelen nodig zijn. De al genoemde training Samen Slim Deelnemers Werven kan worden ingezet. Op basis van de vraag uit het veld, waaronder van lokale en provinciale organisaties, worden zo nodig aanvullende middelen ontwikkeld en uitgerold.

8.3 Cultuur verankeren in Nationaal Programma Onderwijs

Begin februari 2021 heeft het Rijk een Nationaal Programma Onderwijs (NPO) van 8,4 miljard euro gelanceerd om onderwijsachterstanden opgelopen door corona in te lopen in de komende 2,5 jaar. Direct na het verschijnen van de brief van de ministers voor het Kamergebied hierover hebben we samen met partijen uit het veld een brief naar de Kamercommissie gestuurd om aandacht te vragen voor kunst en cultuur in het Programma. Doorlopend hebben we het veld geïnformeerd via artikelen en met een handreiking voor analyse en planvorming om cultuuronderwijs onder de aandacht te brengen in de scholen. We hebben Sardes een opdracht gegeven om een handreiking te schrijven voor scholen en culturele instellingen om hen helpen om

bij de uitwerking van hun plannen kunst en cultuur in te zetten voor kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming. Deze handreiking komt uiterlijk eind juni beschikbaar voor culturele instellingen en scholen. Ook de komende twee jaar zullen wij scholen ondersteunen om de positie van kunst en cultuur in het onderwijs te versterken, zodat leerlingen zich breed kunnen ontwikkelen. We maken hierbij gebruik van het bestaande netwerk van penvoerders Cultuureducatie met Kwaliteit, het icc-trainersnetwerk en samenwerkende netwerken zoals NAPK jeugdgezelschappen, CJP, Fonds voor Cultuurparticipatie en de kunstvakdocentenverenigingen.

8.4 Cultuur agenderen in Deltaplan Jeugd

Aanpalend aan het NPO is er ook een plan om de jeugd buiten het onderwijs te ondersteunen. We leveren zelf input bij het ministerie van VWS en het NJI over de inrichting van dit programma en over de manier waarop cultuur hierin een stevige plaats kan krijgen. Met dit doel koppelen we ook relevante professionals uit het veld aan de beleidsmakers. Het grootste deel van het budget voor dit Deltaplan wordt via gemeenten ingezet. Daarom is onze vervolgstap om concrete ondersteuning voor gemeenten uit te werken. Samen met partners uit cultuur en de vrijetijdsector werken we een aanpak uit om gemeenten te ondersteunen. Ook voor het Deltaplan Jeugd zullen we het culturele veld informeren over de ontwikkelingen, en daarbij zo concreet en gericht mogelijk aanhaken op het programma.

Overzicht kosten en uren

Naast dit plan leveren we ook een geactualiseerde begroting in, conform het meegeleverde format. Omdat daarmee maar beperkt zicht op kosten en ureninzet van onze activiteiten ontstaat, hebben we in onderstaande tabel de begrote uren en kosten van de activiteiten opgenomen.

Activiteiten	Begrote uren 2021	Begrote kosten 2021
<u>Informatie en netwerken</u>		
Website en social media	3.600	15.000
Nieuwsbrief	700	10.000
Cultuurkrant NL	1.600	40.000
Helpdesk: informatie en advies	2.000	
Account- en stakeholdermanagement	2.000	
Netwerken	2.000	15.000
<u>Professionalisering</u>		
LKCA teliers	1.500	15.000
Netwerk cultuur, zorg en welzijn op 1 sociaal domein	600	10.000
Trainingen	2.000	40.000
Professionale leergemeenschappen	1.600	25.000
<u>Onderzoek en monitoring</u>		
Onderzoek	4.000	125.000
Cultuur+Educatie	800	35.000
Bijzonder hoogleraren		50.000
Samenwerking Boekman: conferentie en onderzoeksagenda	600	25.000
<u>Ondersteuning beleidsprogramma's en regelingen</u>		
Cultuureducatie met Kwaliteit	2.300	65.000
Programma Cultuurparticipatie	2.700	40.000
Brede regeling combinatiefuncties	500	12.000
<u>Werken aan impact</u>		
Diversiteit en inclusie	4.000	230.000
Agendering en ondersteuning beleidsmakers	4.000	150.000
Vernieuwing en versterking buitenschools	3.000	80.000
Versterken verenigingsleven	3.000	80.000
<u>Ruimte voor actualiteit</u>		
15% ruimte in uren en budget	7.500	188.000
Totale inzet en kosten activiteiten	50.000	1.250.000

9 Organisatie in beweging

LKCA ging in 2013 van start als fusie van Cultuurnetwerk Nederland en Kunstfactor (dat als gefuseerde organisatie nog maar 6 jaar bestond). De diverse fusies gingen gepaard met bezuinigingen en wijzigingen van opdracht. Inmiddels bestaat LKCA 8 jaar en hebben we een enorme doorontwikkeling gemaakt. Centraal in die doorontwikkeling: meer impact maken en beter inspelen op de uitdagingen en behoeften in het werkveld.

9.1 Van bibliotheek naar helpdesk

Een heel zichtbare verandering bij de start van LKCA was het verdwijnen van de bibliotheekfunctie. Een complete collectie opbouwen is geen doel meer. Informatie verzamelen en duiden wel, gericht op specifieke vraagstukken in het werkveld. LKCA heeft nog wel een beperkte informatiebank. Hier wordt door het werkveld enthousiast gebruik van gemaakt. Daarnaast neemt de helpdesk (zie paragraaf 3.4) in belang en omvang toe.

LKCA is voor ons van belang als onderzoeksinstituut in kunst en cultuur.

De informatiebank geeft toegang tot bronnen en onderzoeken die voor onze studenten onmisbaar zijn.

Ook de expertise van de mensen, het netwerk waartoe LKCA toegang verschaft door netwerkbijeenkomsten, het ondersteunen van initiatieven is niet weg te denken in de ontwikkeling van het onderwijs in kunst en cultuur.

Petra van der Laar, Marnix Academie (Pabo)

9.2 Van aanbod naar waardering en impact

In 2017 hebben we, mede onder invloed van het toenmalige advies van de raad, een ontwikkeling ingezet van aanbodgericht werken naar vraaggericht werken. Dit doen we door ons open op te stellen en de vraag op te halen, door vaker klantonderzoek te doen en door altijd samen met partners aan ontwikkelingen te werken.

De realiteit van ons werkterrein en van ons werk vraagt dat we steeds goed inspelen op wat er in het werkveld al gebeurt en hoe we dat kunnen aanvullen. Als een Barbapapa-familie passen we ons aan om zaken mogelijk te maken. We vullen aan en gaan niet op de stoel van anderen zitten. Vanuit onze beschouwende rol en ons grote netwerk hebben we zicht op wat dat van ons vraagt. Omdat we hebben geïnvesteerd in onze zichtbaarheid en toegankelijkheid weten partijen ons steeds beter te vinden met hun vragen. Vraaggericht werken is niet hetzelfde als 'u vraagt, wij draaien'. We hebben vanuit onze kennis ook een visie op de sector waar we voor werken. Vanuit die visie werken we proactief met partners aan gewenste ontwikkelingen.

Wij bepalen ons succes aan de hand van drie zaken:

- **Ons bereik:** websitebezoek, bereik op social media, aantal abonnementen, deelnemersaantallen, aantal gestelde vragen. We willen dat deze cijfers groei laten zien. Dit is een teken dat professionals onze producten en diensten aantrekkelijk vinden en graag willen afnemen en dat we nieuwe mensen bereiken. In het KPI-overzicht hebben we deze zaken als KPI opgenomen.

- **De waardering van klanten:** we meten jaarlijks de netpromotorscore bij onze klanten ten aanzien van onze rollen. Concreet is de vraag of klanten ons zouden aanbevelen in de betreffende rol/taak. In het KPI-overzicht is een aantal van deze scores opgenomen:
Percentage klanten dat ons zou aanbevelen bij anderen om:
 - om kennis op te halen
 - als samenwerkingspartner
 - als verbinder
 - als aanjager
 - als beïnvloeder van beleid
- **Impact en effect op de doelgroep:** onze impact is moeilijk in een simpele KPI te vangen. Wel gaan we in onze rapportages verhalend, zoveel mogelijk onderbouwd met cijfers, in op de impact van onze activiteiten.

De VLS ziet LKCA als een belangrijk verzamelpunt van kennis en expertise als het gaat over cultuureducatie in Nederland. Informatievoorziening aan onze leden (muziekdocenten in het onderwijs) krijgt door de regelmatige samenwerking met LKCA meer kwaliteit. We zien duidelijke meerwaarde in de meer faciliterende 3e lijnsrol die de laatste jaren is ingeslagen, waardoor de rolverdeling tussen de verschillende partijen in het veld duidelijker en sterker is geworden.

Allerd van den Bremen, VLS (Vereniging Leraren Schoolmuziek)

9.3 Stabiliteit en flexibiliteit

We willen dat er een goede balans is tussen de stabiliteit van een vaste medewerkers met stevige en brede kennis en netwerken enerzijds en flexibiliteit om tijdelijke specifieke expertise in te huren anderzijds. Om die reden verkleinden we de afgelopen vier jaar onze formatie en zetten we die ontwikkeling de komende jaren door. Van 2017 naar eind 2024 gaat het om een afname van 23% van de formatie.

LKCA heeft zich de laatste jaren ontwikkeld tot een instituut dat mensen en kennis verbindt. Een organisatie die via haar medewerkers luistert naar het diverse en complexe veld van cultuurparticipatie -en educatie.

Fianne Konings, Erasmus Universiteit Rotterdam

Onze medewerkers zijn betrokken en deskundig en het werk bij LKCA is interessant. Dat leidt tot relatief lange dienstverbanden, zoals op wel meer plekken in de culturele sector te zien is. Stabiliteit is voor LKCA zeker gewenst, vooral vanwege het belang van netwerken en samenwerking voor ons werk. Wel zijn we vanaf 2016 gaan inzetten op duurzame inzetbaarheid om te zorgen voor meer doorstroom en uitstroom. Dat houdt in dat we investeren in scholing en ontwikkeling ten behoeve van het functioneren van medewerkers nu en in de toekomst. Ook stimuleren en ondersteunen we medewerkers bij het zetten van een stap buiten onze organisatie.

In de periode 2017-2020 hebben 28 medewerkers onze organisatie verlaten en 20 nieuwe collega's ingestroomd. Bij nieuwe instroom is diversiteit een zwaarwegend criterium en het is de afgelopen tijd gelukt om flinke stappen op dit vlak te zetten.

Met ons scholings- en ontwikkelplan zetten we ons in om de professionaliteit van alle medewerkers te vergroten en hun competenties te verstevigen zodat zij in staat zijn bij te dragen aan de ontwikkeling van onze organisatie en het realiseren van impact.

9.4 Diversiteit en inclusie

Diversiteit en inclusie zijn een rode draad gaan vormen in alles wat we doen. Van een inclusief personeelsbeleid tot een grote online toegankelijkheid: we werken er hard en met veel enthousiasme aan en zijn op dit vlak voor veel organisaties een voorbeeld. We worden dan ook regelmatig bevraagd op onze aanpak op deze terreinen.

Bijlage 1 Netwerken

Ter informatie voegen we dit overzicht van netwerken bij. Bij elk netwerk leggen we kort uit wat doel en insteek is en welke rol LKCA faciliteert. Het laat de breedte van ons netwerk zien en de rol die we in het veld op deze manier spelen. Het gaat om zowel landelijke als internationale netwerken, op het gebied van cultuureducatie, cultuurparticipatie en beleid

Cultuureducatie

- LPKC: LKCA faciliteert dit landelijke netwerk van provinciale en grootstedelijke organisaties op het gebied van cultuureducatie. LKCA vormt samen met enkele deelnemers de agenda-groep. In dit overleg worden belangrijke ontwikkelingen op het gebied van cultuureducatie gedeeld en besproken en het is een plek waar partijen als OCW, FCP, Eye, PO-raad, Akademie der Kunsten kunnen aansluiten om met dé relevante partners in gesprek te gaan.
- Netwerk educatie podiumkunsten; voor de coronaperiode organiseerden we twee keer per jaar een bijeenkomst voor educatiemedewerkers van de podiumkunsten. Door corona en de start van het LKCA*telier* waarmee we ook deze doelgroep bedienen, vonden in 2020 geen bijeenkomsten plaats. Op dit moment bespreken we met organisaties als NAPK, VVNO en hun achterban of we dat zo blijven doen of op een andere manier samenwerking en kennisdeling organiseren, bijvoorbeeld door aan te sluiten bij de eigen overleggen binnen de brancheverenigingen.
- Netwerk van icc-trainers: Iedere gecertificeerde icc-trainer wordt automatisch lid van het landelijke netwerk van icc-trainers. Dit netwerk bestaat uit ongeveer 100 actieve trainers. Om de trainers te ondersteunen bij het actueel houden van de cursus versturen we nieuwsbrieven, organiseren we speciale netwerkbijeenkomsten over relevante onderwerpen en bieden we toegang tot een besloten digitale omgeving.
- Netwerkconsulenten voortgezet onderwijs: In dit netwerk delen consulenten van culturele (ondersteunings)instellingen die zich specifiek richten op het voortgezet onderwijs ervaringen en instrumenten met als doel het voortgezet onderwijs te ondersteunen. Onderwerpen zijn bijvoorbeeld de invulling van het vak CKV of het ontwikkelen van een training voor cultuurcoördinatoren in het voortgezet onderwijs.

Cultuurparticipatie

- Amateo: LKCA is partner in en lid van het Europese netwerk voor cultuurparticipatie Amateo met 57 leden uit 22 landen. Met het door Creative Europe ondersteunde programma Arts Take Part versterkt Amateo internationale samenwerking en kennisdeling en vergroot het de aandacht voor cultuurparticipatie bij beleidsmakers. LKCA werkt actief mee in het programma en in het bestuur en vervult op dit moment de presidentsrol.
- SOCP: LKCA faciliteert dit landelijke netwerk van provinciale en grootstedelijke organisaties op het gebied van cultuurparticipatie. LKCA vormt samen met enkele deelnemers de agenda. In dit overleg worden belangrijke ontwikkelingen op het gebied van cultuurparticipatie gedeeld en besproken en het is een plek waar partijen als OCW, FCP en iPH in gesprek kunnen gaan met relevante partners. Opzet van dit overleg is hetzelfde als van het LPKC, maar dan voor cultuurparticipatie. Dit overleg is jonger en in ontwikkeling.
- Landelijk netwerk amateurkunstondersteuning: Sinds 2021 is dit een gecombineerd

netwerk dat bestaat uit lokale, provinciale en landelijke ondersteuners van amateurkunst. In het netwerk delen we kennis over actuele onderwerpen aangaande amateurkunst en staat afstemming en samenwerking tussen de verschillende ondersteuningslagen centraal.

- Amateurkunstkoepels overleg: LKCA faciliteert dit overleg, waarin de grote landelijke amateurkoepels deelnemen. Doel is kennisuitwisseling, ontwikkelen van gezamenlijke agenda en de organisaties dichter bij elkaar brengen zodat ze samen optrekken.
- Vlaams-Nederlands Netwerk actieve cultuurparticipatie voor jongeren in kwetsbare situaties: op initiatief van LKCA gestart netwerk dat werkt aan vier kennisdossiers: online cultuurparticipatie van jongeren, samenwerking tussen verschillende domeinen, zichtbaarheid en duurzaamheid.
- Platform Lang Leve Kunst: LKCA faciliteert dit overleg van stakeholders op het gebied van ouderen en kunst. Het is het netwerk dat gezamenlijk het programma Lang Leve Kunst vormgaf en waar de voorbereiding van het Lang Leve Kunst-fonds plaatsvond. We werken hier samen met FCP, particuliere fondsen, ZonMW.
- Landelijk Netwerk Amateurtheater: LKCA faciliteert het informele netwerk van ondersteuners van het amateurtheater. Dit netwerk is gericht op ontmoeting en inspiratie over theaterspecifieke onderwerpen en komt 2 à 3 keer per jaar bijeen.

Overkoepelend

- Europaplatform: Onder leiding van Kunsten '92 bundelen we als culturele veld in Nederland onze krachten om zo richting Nederlandse regering onderbouwing te leveren voor Europees beleid, Europese subsidies in onze kanalen onder de aandacht te brengen en kennis over Europees beleid uit te wisselen.
- Landelijk overleg inclusiviteit: LKCA faciliteert dit overleg van een aantal landelijke en stedelijke partners, waaronder ministerie, Raad voor Cultuur, G4, fondsen, die een verantwoordelijkheid voelen voor het diverser en inclusiever maken van de culturele sector. Het overleg dient om ervaringen uit te wisselen en gezamenlijk actie te ondernemen.
- Platform sport en cultuur: LKCA faciliteert dit overleg van stakeholders op het gebied van sport en cultuur, zoals de ministeries van OCW en VWS, VNG, VSG, sport- en cultuurkoepels, Jeugdfonds Sport en Cultuur. Het is een strategisch overleg waar twee keer per jaar ontwikkelingen worden uitgewisseld en op basis daarvan vervolgacties worden gerealiseerd, bijvoorbeeld ten aanzien van gezamenlijke lobby.
- Vakoverleg erfgoededucatie en -participatie: LKCA faciliteert dit overleg, waar erfgoedconsulenten uit het hele land kennis uitwisselen. Recent is met OPEN, waar alle erfgoedhuizen van Nederland bij zijn aangesloten, afgesproken om ook participatie als thema aan dit overleg toe te voegen. Erfgoedparticipatie krijgt steeds meer aandacht, o.a. vanwege het FARO-verdrag
- Kenniskring Hiphop: een netwerk van praktijk-, beleids- en onderzoeksprofessionals actief in de hiphop/urban arts. Gericht op het verkleinen van de scheidslijnen tussen praktijk, beleid en onderzoek zodat kennis over deze vormen van cultuur ontwikkeld en gedeeld wordt
- Schijf van Vijf: deelnemers aan dit netwerkoeverleg zijn adviseurs bij de provinciale instellingen (verenigd in Raad van twaalf), georganiseerd door LKCA als voorzitter. In het overleg is uitwisseling over dienstverlening van provinciale instellingen aan beleidsmedewerkers cultuureducatie en cultuurparticipatie bij gemeenten. We informeren elkaar over provinciale/lokale beleidsontwikkelingen en -opgaven en over de beleidskant van landelijke

programma's zoals CmK3 en Programma Cultuurparticipatie. Daarnaast wisselen we kennis uit over gebruik en inzet van de gezamenlijk ontwikkelde bouwplaats en andere tools ter ondersteuning/advisering bij lokale beleidsontwikkeling.

- Beleidsnetwerk ce-cp: dit netwerk bestaat uit beleidsmedewerkers van provinciale en gemeentelijke overheden die met elkaar uitwisselen over cultuureducatie en cultuurparticipatie, waar ze in gesprek gaan met elkaar en met LKCA, FCP en OCW over landelijk beleid. Dit netwerk is ontstaan uit het bijeenbrengen van beleidsmedewerkers van CmK-gemeenten en is in de loop der jaren verbreed met cultuurparticipatieonderwerpen en daarmee dus met meer deelnemende gemeenten.
- ACEnet: LKCA is namens Nederlands sinds 2019 voorzitter van ACEnet, het netwerk van beleidsmedewerkers die zich bezighouden met cultuureducatie en cultuurparticipatie bij nationale overheden in Europa. Het netwerk is bedoeld voor informele kennisdeling en netwerkvorming teneinde het beleid in ieders land te verbeteren. LKCA deelt de kennis die zij in het netwerk opdoet in de Nederlandse netwerken en vice versa.
- Onderzoekersnetwerk cultuur in onderwijs, vrije tijd en beleid: LKCA faciliteert dit overleg, waar onderzoekers van universiteiten, hogescholen en zelfstandige onderzoekers elkaar ontmoeten, kennis uitwisselen en samenwerkingen aangaan rond onderzoek.
- ENO: Het LKCA neemt deel aan het European Network of Observatories in the Field of Arts and Cultural Education (ENO), gelieerd aan UNESCO. Het netwerk bestaat uit observatoria in dertien Europese landen, die ontwikkelingen rond cultuureducatie in kaart brengen en vergelijkend onderzoek stimuleren en toegankelijk maken.
- Nederland-Vlaanderen overleg: periodiek overleg tussen Nederlandse en Vlaamse beleidsuitvoerders op het gebied van cultuureducatie en cultuurparticipatie. Omdat in Nederland de beleidsvorming en -uitvoering verdeeld is over het ministerie van OCW, Fonds voor Cultuurparticipatie en LKCA participeren deze drie partijen in dit overleg. Naast uitwisseling over actuele ontwikkelingen organiseren we gezamenlijk expertmeetings op thema's waar Nederlandse en Vlaamse experts samen komen.

LKCA

LKCA wil ervoor zorgen dat iedereen goede cultuureducatie krijgt (op school én in de vrije tijd) en dat iedereen kan meedoen aan culturele activiteiten.

LKCA | Lange Viestraat 365 | Postbus 452, 3500 AL Utrecht | +31 30 711 51 00 | www.lkca.nl | info@lkca.nl